

Läroplan för särskolan

Lsä73

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100159 1351

Yrkessärskolan

Fyraårig

Lokalvårdsteknisk linje

Supplement

SKOLOVERSTYRELSEN 1978

TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET
UTLÅNAS EJ

Läroplan
1111

er

Biblioteket i Mölndal

205 1111 1108
E 21

Lsät 11

Läroplan för särskolan

SKOLÖVERSTYRELSEN

Liber UtbildningsFörlaget Stockholm

Supplement

Yrkessärskolan

Fyraårig

Lokalvårdsteknisk linje

Liber UtbildningsFörlaget
162 89 VÄLLINGBY

FÖRORD

Läroplan för särskolan utges av SÖ med stöd av Kungl Maj:ts stadga angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda (SFS 1972:456 § 39).

Läroplanens innehåll fördelas på en allmän del (del I) och en supplementdel (del II).

I *Läroplanens allmänna del* ingår mål och riktlinjer samt timplaner och kursplaner med mål och huvudmoment i förekommande ämnen för särskolans förskola, skola för grundundervisning och träningsskola. I denna del ingår vidare allmänna anvisningar för särskolans verksamhet.

Läroplanens supplementdel innehåller kursplaner och mera detaljerade anvisningar och kommentarer till dessa samt närmare anvisningar för verksamheten i särskolans förskola, skola för grundundervisning, träningsskola/särskild undervisning och yrkesskola. I supplementen för yrkesskola ingår också mål och huvudmoment, timplaner, allmänna bestämmelser och allmänna anvisningar.

Supplementdelen är av praktiska skäl uppdelad på flera häften varierande i fråga om både omfång och karaktär.

SÖ avser att efter hand revidera och komplettera supplementdelen med hänsyn till erfarenheterna vid läroplanens tillämpning. Det är därför angeläget att sådana erfarenheter meddelas SÖ.

Stockholm den 9 oktober 1978.

Skolöverstyrelsen

© 1978 Skolöverstyrelsen och
Liber UtbildningsFörlaget

ISBN 91-40-70154-9   1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

LiberTryck Stockholm 1978 950782

BIBLIOTEK
UNIVERSITETSBIBLIOTEK
BIBLIOTEKET I NORDDAL

INNEHÅLL

Allmänna bestämmelser	4
Timplan	6
Tablå över linjen	7
Allmänna anvisningar	8
Mål och huvudmoment	13
Lokalvårdsteknik	13
Mål	13
Huvudmoment	13
Allmänna synpunkter	13
Städbehovet	16
Kemiska hjälpmedel	17
Materialvård	19
Materialkunskap	22
Maskiner och redskap	28
Städteknik	30
Arbetsplatsens skyddsfrågor	32
Gren för lokalvårdare inom vårdsektorn årskurs 2–4	34
Anvisningar och kommentarer	34
Huvudmoment	34
Allmänna synpunkter	34
Städbehovet	35
Kemiska hjälpmedel	46
Materialvård	38
Materialkunskap	40
Maskiner och redskap	43
Städteknik	46
Arbetsplatsens skyddsfrågor	49
Gren för lokalvårdare inom allmänna sektorn årskurs 2–4	51
Anvisningar och kommentarer	51
Huvudmoment	51
Allmänna synpunkter	51
Städbehovet	52
Kemiska hjälpmedel	54
Materialvård	54
Materialkunskap	59
Maskiner och redskap	63
Städteknik	65
Arbetsplatsens skyddsfrågor	67

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1. Undervisning i yrkessärskolan omfattar fyra läsår. Timplanens veckotimtal är lika för varje läsår.
2. Om elevantalet för anordnande av klasser och indelning av klass i grupper gäller särskilda bestämmelser.
3. Gruppernas storlek och sammansättning avpassas efter elevernas behov av individuell handledning, undervisningssituationens art och omständigheter av betydelse för schemat, t ex skolskjutsar. Det ankommer närmast på läraren att ordna eleverna i grupper.
4. Elev som inte bedöms kunna tillgodogöra sig en fullständig studiekurs kan genomgå mindre studiekurs inom någon variant av utbildningen. Varianten omfattar ett eller flera delmoment inom vald linje eller gren.
5. Rasterna och det egentliga skolarbetet skall inbördes erhålla det för dem avsedda tidsutrymmet. Förflyttning till och från undervisningslokal räknas ingå i rast, medan elevernas förberedande och avslutande göromål i samband med ett arbetspass ingår i tiden för detsamma med undantag för ämnet gymnastik, där raster bör placeras intill arbetspassen för att kunna utnyttjas till omklädnad och dusch.
6. För att åstadkomma förutsättningar för samlad undervisning och periodläsning får enligt rektors bestämmande jämkningar göras i timplanernas ämnesuppdelning och i fördelningen av den anslagna tiden på läsårets veckor.
7. Om med hänsyn till elevernas psykiska, fysiska eller andra förutsättningar särskilda svårigheter föreligger att anordna undervisningen enligt timplanen i hela dess utsträckning, får omsorgsstyrelsen nedsätta undervisningen för klass eller grupp med högst fyra veckotimmar och efter medgivande av länskolnämnden med ytterligare två veckotimmar. Därvid får inte något ämne i timplanen uteslutas. Nedsättning av undervisningstiden för enstaka elev bestäms av rektor efter samråd med elevvårdskonferensen.
8. Rektor får i enstaka fall medge annan omfattning av yrkesorienteringen och växelutbildningen under förutsättning att detta inte medför ändring av skolorganisationen.

Om särskilda skäl föreligger får särskolchefen medge enstaka elev att ersätta skolgång i yrkessärskola helt eller delvis med utbildning inom näringslivet, s k inbyggd utbildning (38 § omsorgsstadgan), eller annan lämplig verksamhet. Eleven skall jämsides därmed om möjligt erhålla viss undervisning, på arbetsplatsen eller i skolan, i särskolans läroämnen.
9. Annat tillvalsämne än timplanen anger får medges av länskolnämnden.

10. Avvikelser från timplanen får efter medgivande av läns-
skolnämnden göras för att ge utrymme för undervisning i annat
ämne som inte finns upptaget på timplanen.

11. Omsorgsstyrelsen får om särskilda skäl föreligger besluta
om mindre jämkningar i fördelningen av antalet veckotimmar i
olika ämnen enligt timplanen. Därvid får det sammanlagda an-
talet veckotimmar för samtliga årskurser i ämnet enligt tim-
planen inte ändras och inget ämne får uteslutas.

12. Antalet övningstillfällen per vecka och årskurs i ämnet
gymnastik skall vara lika med antalet veckotimmar i ämnet.

13. Tid för sjukgymnastik inräknas i elevens undervisnings-
tid och bör om möjligt tas från andra ämnen än gymnastik.

14. Friluftsverksamhet skall förekomma enligt utfärdade be-
stämmelser och anvisningar.

TIMPLAN

FYRAÅRIG LOKALVÅRDSTEKNISK LINJE

ÄMNE	ANTAL VECKOTIMMAR
SVENSKA	2
ARBETSLIVSORIENTERING	1
LOKALVÅRDSTEKNIK	24-25
MATEMATIK	2
SAMHÄLLSKUNSKAP KONSUMENTKUNSKAP HÄLSA OCH HYGIEN	3
GYMNASTIK	3
TIMME TILL FÖRFOGANDE	1
TILLVALSÄMNE:	
ENGELSKA MUSIK OCH TECKNING	1-2
SUMMA	38

Anmärkningar:

1. Lokalvårdsteknik, som innehåller arbetsteknik och fackteori, omfattar lokal- och materialvård, samt material- och maskinkunskap. Fackteori bedrivs i görligaste mån integrerad med arbetstekniken.

2. I matematik kan en veckotimme användas till fackanknuten yrkesräkning i årskurserna 3 och 4.

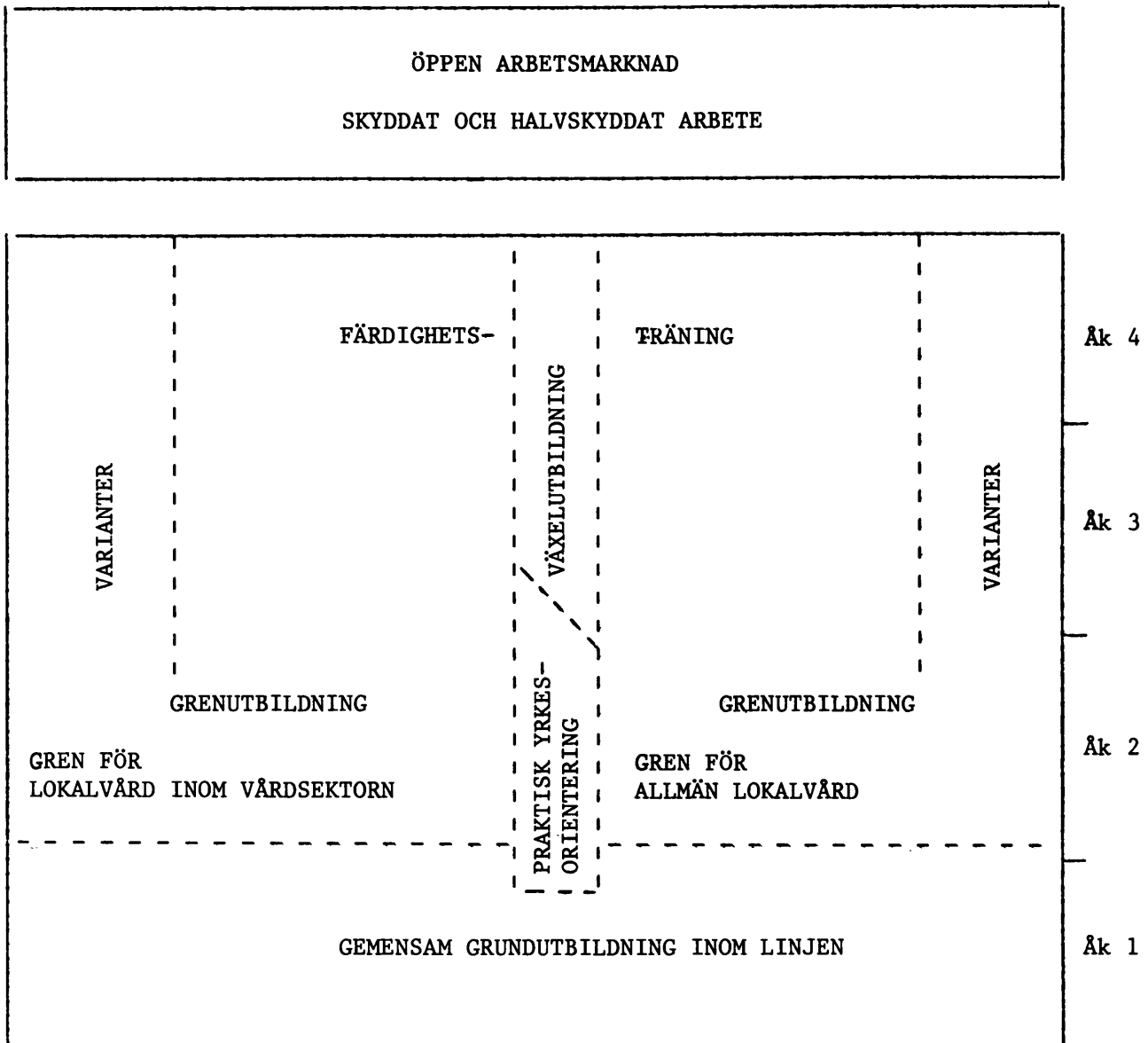
3. Ämnena samhällskunskap, konsumentkunskap samt hälsa och hygien utgör ett ämnesblock med tre veckotimmar sammanlagt. I detta block skall ADL-träning ingå. Efter samråd med elevvårdskonferens kan rektor besluta att antalet veckotimmar för ADL-träning inom ramen för gällande gruppindelingsbestämmelser utökas med högst fyra veckotimmar. Antalet veckotimmar i lokalvårdsteknik minskas i motsvarande omfattning.

4. Tillvalsämnena är engelska, musik och teckning. Elev väljer för varje år ett tillvalsämne. För anordnande av undervisning i tillvalsämnena skall minst fem elever välja ämnet.

Tablå över linjen

TABLÅ ÖVER LINJE VID YRKESUTBILDNING

Elev som ej bedöms kunna tillgodogöra sig en fullständig studiekurs kan genomgå mindre studiekurs inom någon variant av utbildningen. Varianten omfattar ett eller flera delmoment inom vald linje eller gren.

Allmänna anvisningar

Utbildningens omfattning	Yrkesutbildningen inom särskolan omfattar fyra läsår. Mål och huvudmoment framgår av läroplanen för respektive ämne. Av timplanen framgår fördelningen i veckotimmar för de i utbildningen ingående ämnena.
Linje Gren	Utbildningen är indelad i olika linjer, grenar och varianter vars innehåll och omfattning varierar. Med linje avses ett verksamhetsfält med bred bas. Under det första läsåret får eleverna pröva den valda linjens olika arbetsområden. Under följande läsår är varje linje uppdelad på en eller flera grenar. Med grenutbildning avses utbildning inom en begränsad del av linjen.
Variant	Utbildningen inom varianterna av grenen ger en fördjupad utbildning inom ett snävare område av grenutbildningen. Lämpligen utväljs något eller några av grenens delmoment som eleven har förutsättning att tillgodogöra sig. Delmomenten utgör en begränsning av kursinnehållet men kan ändå leda fram till en yrkesutbildning, där eleven har möjlighet att hävda sig inom yrkeslivet.
Delmoment	De inom linjen eller grenen förekommande delmomenten utgör fristående avsnitt av kursinnehållet. I varje delmoment utvecklas ämnesinnehållet mera i detalj. I inledningen till varje delmoment inom linjen anges syftet med momentet. Uttrycken "förvärva kunskap om", "inhämta kännedom om", "grundlägga färdighet i" etc innebär att eleven efter sin förmåga och sina förutsättningar skall ges möjlighet att tillgodogöra sig kunskaper och färdigheter, som är nödvändiga för kommande yrkesutövning.
Allmänna ämnen	De allmänna ämnena skall i första hand ge grundläggande kunskaper av allmän karaktär. I ett senare skede av utbildningen kan undervisningens innehåll alltmer inriktas mot det valda utbildningsområdet. Således kan i exempelvis ämnena svenska, matematik och arbetslivsorientering yrkesanknutna benämningar, termer och begrepp ingå i undervisningen som naturliga inslag. Denna grundläggande del underlättar undervisningen inom de yrkesbetonade avsnitten.
Social träning	I ämnesblocket samhällskunskap, konsumentkunskap samt hälsa och hygien skall ADL-träning ingå i erforderlig omfattning. Om en elev behöver extra träning för sin sociala anpassning kan antalet undervisningstimmar i ADL-träning utökas med högst fyra veckotimmar. Antalet veckotimmar inom yrkesområdet minskas i motsvarande omfattning. Det är angeläget att eleven fungerar socialt acceptabelt i sin undervisningssituation både med tanke på meningsfylld verksamhet och från olycksfallssynpunkt. Den sociala träningen inriktas också på att förbereda eleven för ett så självständigt och aktivt liv som möjligt. Träningen skall läggas upp så att den befäster ett handlingsmönster som sedan kan utökas för att passa elevens framtida verksamhet.

Det är viktigt att eleven efter utbildningen även behärskar det som har med den egna personen att göra i fråga om hygien och sociala rutiner kring arbetssituationen och fritiden samt att förmågan till självhjälp i den aktuella boendesituationen uppövas.

Arbets teknik
Fack teori

Den yrkesbetonade delen innehåller färdighetsförvärvande och kunskapsinhämtande avsnitt. Undervisningen inom dessa avsnitt skall samordnas och bedrivs så att det teoretiska stoffet på bästa möjliga sätt ger stöd åt de praktiska avsnitten.

Studieteknik

Övningar i studieteknik bör bedrivs integrerat med övrig undervisning för att underlätta elevens förmåga att planera och genomföra valda och givna uppgifter.

Undervisningen i studieteknik och arbetsmetodik får inte stanna vid rent teknisk rådgivning. Hänsyn bör tas till elevens svårigheter av personlig art så att den totala situationen påverkas gynnsamt.

Timmar till
förfogande

Timmar till förfogande placeras in på schemat och används för verksamhet som inte har karaktären av ämnesundervisning eller inte naturligen kan fogas in i något av de i läroplanen upptagna ämnena. Timmar till förfogande kan exempelvis användas till följande speciella ändamål:

- studieorientering vid studiernas början,
- orientering i trafikfrågor,
- resträning i anlutning till pryö, växelutbildning och provanställning,
- teater- och musikföreställningar samt
- orientering med lokal anknytning, exempelvis om närings- och samhällsliv.

Skolan har frihet att självständigt använda tiden för timmar till förfogande för ändamål utöver dem som nämnts. För att denna frihet skall kunna utnyttjas behöver timmarna trots schemalaggningsen inte fördelas jämnt över läsåret utan kan koncentreras till de tillfällen då de bäst behövs.

Arbetslivs-
orientering

Undervisningen i arbetslivsorientering bör förutom allmän orientering om arbetslivet även stimulera eleven att utveckla sin förmåga att iaktta och analysera sociala förhållanden på arbetsplatser han besöker i samband med pryö- eller växelutbildning.

Yrkesorientering
Växelutbildning

En betydelsefull del av undervisningen utgör yrkesorientering och växelutbildning. I grundsärskolan har eleven haft möjlighet till pryoperioder för allmän orientering om arbetslivet. I yrkes skolan bör pryoperioder i årskurserna 1 och 2 ha en mer yrkesbestämd inriktning. Detta innebär att eleven är verksam på arbetsplats utanför skolan. Syftet är att eleven skall få en konkret uppfattning om yrkeslivet och arbetsmiljön. Under årskurserna 2-4 bör företagsanknuten träning i form av växelutbildning - där eleven förvärvar yrkeserfarenhet - ingå som en naturlig del i utbildningen. Denna växelutbildning bör ha anknytning till den valda yrkesutbildningen.

- Upplysningar om eleven
Upplysningar om eleven skall lämnas i samband med att eleven börjar pryö eller växelutbildning. Av intresse är då i första hand faktauppgifter såsom namn, ålder, hemadress, telefon till hemmet, skolans namn och telefonnummer samt kontaktman vid skolan.
- Både pryö och växelutbildning mellan skolan och näringslivet måste förberedas noggrant med såväl elev och föräldrar/vårdnadshavare som handledare på arbetsplatsen.
- Det är också nödvändigt att orientera praktikhandledare något om elevens personlighet samt om tilläggshandikapp eller sjukdomstillstånd som kan påverka arbetssituationen bl a från olycksfallssynpunkt. Upplysningar om eleven bör lämnas med stor urskillning och under det ansvar § 58 omsorgslagen stadgar.
- De allmänna anvisningarna i Lsä 73:I, avsnittet "Studie-, yrkes- och verksamhetsorientering", skall följas i tillämpliga delar.
- Uppföljning
För uppföljning av eleven på arbetsplatsen bör någon form av uppföljnings- och bedömningsschema användas. Här bör införas korta noteringar om elevens arbetsuppgifter samt en bedömning av elevens förutsättningar att klara givna arbetsuppgifter. Anteckningarna kan vara vägledande för elevens placering på lämpligaste arbetsuppgifter i hans kommande yrkesutövning.
- Uppföljning av eleven bör ske fortlöpande dels genom besök på arbetsplatsen, dels genom kontakt vid andra lämpliga tillfällen.
- Arbetsformer
Arbetet i skolan skall för eleven innebära en successiv träning i alltmer självständigt arbete. Läroplanen ger därför möjlighet till studieträning som förbereder tillämpningen av friare arbetsformer genom systematiskt bedriven studieinstruktion. Med hjälp av särskilda organisatoriska anordningar, bl a speciella studieplatser för enskilda studier, grupprum, välplanerade bänk- och maskinstudieplatser, välorganiserad planläggning av elevernas cirkulation mellan delmomenten etc kan man steg för steg ge eleverna ökade möjligheter att utföra självständiga arbetsuppgifter samt att genomföra arbeten som kräver samarbete. Därigenom förvärvar eleven arbetsvanor som underlättar kommande arbetsliv. Skolans uppgift att främja goda arbetsvanor hos eleven berör all personal, där var och en bör medverka till en för eleven gynnsam studiesituation och miljö.
- Grundutbildning
Under det första läsåret bör undervisningen i de yrkesbetonade avsnitten inom linjen till största delen bedrivas inom skolan och utformas som en gemensam grundutbildning, vars innehåll framgår av supplementet för respektive linje. Eleven skall under detta läsår erhålla undervisning med bred omfattning inom olika verksamhetsområden. Härigenom bör eleven få större möjligheter att finna en yrkesinriktning för den fortsatta utbildningen där hänsyn tas till elevens personliga förmåga och förutsättningar. I slutet av årskurs 1 bör eleven, om så är möjligt, välja inriktning för den fortsatta yrkesutbildningen. Detta sker genom att välja en av de inrättade grenarna inom linjen.

För att underlätta valet till grenutbildning bör eleven få yrkesorientering inom de utbildningsområden som är aktuella. Pryoperiod bör förläggas till senare delen av årskurs 1. Periodens längd bör vara två - fyra veckor.

Det kan för eleven innebära svårigheter att ta ställning till ett slutligt yrkesval. För att en realistisk bedömning skall vara möjlig bör elevvårdskonferensen tillsammans med eleven och dennes föräldrar/vårdnadshavare medverka till lämplig inriktning av den fortsatta utbildningen.

Grenutbildning

I årskurs 2 genomgår eleven en fördjupad utbildning inom det valda yrkesområdet. Elev som i årskurs 1 haft speciella svårigheter att tillgodogöra sig undervisningen eller av andra skäl inte kunnat välja någon gren av utbildningen kan i årskurs 2 få fortsatt bred grundutbildning som under den senare delen av årskursen inriktas mot en av grenutbildningarna. Elev som bedöms inte kunna tillgodogöra sig en fullständig studiekurs kan genomgå mindre studiekurs inom någon variant av grenutbildningen. Parallellt med grenutbildningen bör eleven erhålla fortsatt yrkesorientering. Pryoperioder bör förläggas inom det valda utbildningsområdet. Syftet är att ge eleven en konkret uppfattning om yrkesliv och arbetsmiljö. Pryon kan delas upp i perioder om minst två veckor men bör under läsåret inte överskrida sex veckor sammanlagt. Om så är lämpligt kan elev utbyta pryoperioden mot växelutbildning vid företag inom det yrkesområde utbildningen avser. Växelutbildning bör ge eleven möjlighet att pröva sina kunskaper genom att utföra lämpliga arbetsuppgifter samt ge inblick i arbetsmiljö och arbetsförhållanden. Om pryoperiod utbyts mot en från yrkessynpunkt värdefullare växelutbildning bör denna tid förlängas.

Fördjupad grenutbildning

Under årskurs 3 sker en fördjupad utbildning inom den valda grenen. Eleven bör nu koncentrera sin utbildning till de för yrket mest aktuella arbetsuppgifterna.

Arbetsplatsanknuten yrkeserfarenhet i form av växelutbildning bör, om så är möjligt och lämpligt, erbjudas samtliga elever i årskurs 3. Arbetsuppgifternas svårighetsgrad måste anpassas till elevens mognadsnivå och yrkeskunskap. Elevens förmåga att tillgodogöra sig yrkeserfarenhet blir avgörande för växelutbildningens omfattning.

Färdighets- träning

Under årskurs 4 bör eleven uppöva och tillämpa färdigheter som erhållits tidigare under utbildningen. Huvudvikten bör läggas vid färdighetsträning med tanke på de arbetsuppgifter eleven kommer att möta på arbetsmarknaden. Uppövandet av arbetsmetodik, arbetsteknik och arbetstakt samt övning i planering av arbetsplats och arbetsuppgifter är väsentligt och bör under hela utbildningstiden fortlöpande ingå som en naturlig del av undervisningen samt under sista läsåret intensifieras och kompletteras. Under årskurs 4 bör eleven förutom undervisningen vid skolan få tillfälle till yrkeserfarenhet genom växelutbildning under längre perioder än tidigare.

**Arbetsträning i
företag**

Under senare delen av årskurs 4 bör elev även kunna ges tillfälle till arbetsträning i företag. Under de perioder eleven har sin verksamhet förlagd utanför skolan bör eleven om möjligt följa skolans undervisning i de allmänna ämnena. Rektor beslutar, efter hörande av elevvårdskonferens, om elev efter bedömning av färdigheter, arbetsprestation samt sociala förhållanden bör placeras på arbetsplats utanför skolan.

Efterkontakt

När elev bedöms vara färdigutbildad och skall lämna särskolan bör skolan medverka till någon form av anställning. Denna anställning bör om möjligt vara i enlighet med den utbildning eleven erhållit eller så nära denna som möjligt.

Anvisningar för efterkontakt - uppföljning ges i Lsä 73:I.

MÅL OCH HUVUDMOMENT

LOKALVÅRDSTEKNIK

MÅL

Eleven skall genom undervisningen i lokalvårdsteknik

så långt möjligt inhämta kunskaper om förekommande maskiner, redskap och övriga hjälpmedel för lokalvårdsarbetet samt lära sig att använda rätt rengöringsmedel och utrustningar för varje arbete,

efter sin förmåga skaffa sig grundläggande färdighet att utföra olika arbetsuppgifter,

utveckla den personliga förmågan att arbeta efter informationer, anvisningar och instruktioner,

förvärva insikt om säkerhetsföreskrifter av olika slag och deras tillämpning,

orienteras om sociala förhållanden på arbetsplatsen samt

orienteras om yrkes- och arbetsförhållandens föränderlighet.

HUVUDMOMENT

1. Städbehovet
2. Kemiska hjälpmedel
3. Materialvård
4. Materialkunskap
5. Maskiner och redskap
6. Städteknik
7. Arbetsplatsens skyddsfrågor

ALLMÄNNA SYNPUNKTER

Omfattning

Huvudmomenten ger översikt och orientering beträffande ämnets totala omfattning inom linjen. I delmomenten utvecklas ämnesinnehållet mera i detalj. Undervisningen i de olika delmomenten inom ämnet bör så långt möjligt genomföras enligt anvisningar och kommentarer.

Fackteorin skall så långt möjligt och lämpligt integreras i arbetstekniken.

Omfattningen av undervisningen i fackteori bör motsvara i medeltal 5 undervisningstimmar per vecka.

- Tillämpliga undervisnings-avsnitt   Innehållet i avsnitten - syfte och innehåll samt kommentarer - skall genomgå i tillämpliga delar. För att underlätta denna bedömning har de avsnitt som i första hand kan anses tillämpliga markerats med förstreckning i marginalen.
- Årskurs 1-2   Undervisningen i (ämnet) lokalvårdsteknik skall under årskurs 1 ge eleven en bred grundutbildning inom städtekniska området. Under årskurs 2 skall eleven inhämta fördjupade kunskaper i alla delmoment inom de båda grenarna. Vissa moment från grundkursen bör kontinuerligt repeteras.
- Årskurs 3   Från början av årskurs 3 kan elev som ej bedöms kunna tillgodogöra sig en fullständig studiekurs ges möjlighet till varierande påbyggnad baserad på individuella förutsättningar.
- Årskurs 4   Under årskurs 4 skall huvudvikten läggas på ytterligare förstärkning av för eleven svåra delmoment parallellt med uppföljande av tidigare vald (pryo-) inriktning genom meningsfull växelutbildning som helst bör utmynna i en provanställning.
- Samverkan elev-lärare-föräldrar   Det är av stor vikt att läraren redan från skolstarten skaffar sig noggrann kännedom om eleverna. Värdefullt är också att en god kontakt elev - lärare - föräldrar etableras från yrkesutbildningens början för att eleven under sin utbildning skall uppnå bästa möjliga resultat. Det är också viktigt att föräldrarna genom information känner det meningsfullt att delta i föräldra-föreningssammansamlingar liksom föräldraträffar arrangerade av skolan.
- Arbetsteknik   Vid undervisningen inom de färdighetsförvärvande momenten skall stor vikt läggas vid inövandet av riktiga arbetsställningar samt lämplig arbetsmetodik. Detta är betydelsefullt med tanke på ett tillfredsställande arbetsresultat. Erforderliga skyddsanordningar skall ovillkorligen användas. Eleverna bör i första hand ges lärarledd instruktion. Vissa instruktioner kan ges med hjälp av s k självinstruerande läromedel. Dessa läromedel bör anpassas med hänsyn till elevens handikapp. Pedagogiska synpunkter får avgöra variationen och omfattningen av läromedlen. Vid undervisningen skall rätt nomenklatur användas.
- Samtliga elever kommer sannolikt inte att kunna tillgodogöra sig alla avsnitt i läroplanen. De moment, som visar sig vara alltför svåra för vissa elever, bör genomgå översiktligt eller enbart demonstreras varefter eleven kan fördjupa sig i de enklare momenten.
- I vissa fall kan det vara lämpligt att låta elev med speciell färdighet i något eller några delmoment bedriva sina studier inom dessa avsnitt, och där öka sina kunskaper, för att på så sätt uppnå bättre kunnande och större säkerhet. Den elev som har speciella förutsättningar för yrket bör om så är möjligt även genomgå andra tillgängliga utbildningsmoment.

Planering	<p>Eleven bör genom övningar öka sina kunskaper att planera sitt arbete samt genomföra kombinationer av arbetsmoment.</p> <p>Tidsfördelningen av de olika delmomenten får bestämmas av elevernas varierande inlärningsförmåga.</p>
Studieplatser	<p>För att kunna erbjuda individuella inläringstillfällen skall undervisningen organiseras och förplaneras med studieplatser för individuell träning. Det bör finnas tillgång till bandspelare och projektor för ljud- och bildband, diabilder och stordia, tabeller och facklitteratur.</p>
Gemensam utrustning	<p>Gemensam utrustning placeras på centralt belägen plats i lokalen.</p> <p>Vård, underhåll och kontroll av redskap och övrig utrustning underlättas, då varje sak har sin givna plats. Undervisningsmaterielen måste hållas ren och i gott skick, detta både med hänsyn till kostnaderna och utbildningsresultatet.</p>
Övningsobjekt	<p>Eleverna skall successivt bygga upp sina kunskaper och färdigheter med hjälp av lämpliga arbetsobjekt. För att de skall få tillfälle till övningar enligt de olika delmomentens innehåll skall lämpliga övningsobjekt användas. Dessa måste vara sådana att de tillgodoser utbildningssyftet. Vissa i utbildningen ingående avsnitt kräver ganska omfattande tillämpningsövningar, för inlärandet av den manuella färdighet som erfordras. Inövandet av dessa grundläggande manuella färdigheter bör om möjligt inte spridas över en längre tidsrymd, eftersom den fortsatta utbildningen bygger på att dessa färdigheter behärskas på ett tillfredställande sätt. Arbetsuppgifterna skall planeras så att de utgör naturliga led i utbildningen.</p>
Planläggning	<p>För planläggning och uppföljning bör för varje elev göras anteckningar om genomförda arbetsuppgifter. För detta ändamål bör någon form av uppföljningsschema utnyttjas.</p>
Skyddsombud	<p>För att eleverna skall få uppleva de roller i lagarbete som de senare kommer i kontakt med i arbetslivet, bör de i viss turordning tilldelas uppgifter att exempelvis vara "skyddsombud", vara delansvariga för redskap, läromedel och belysning. Uppgifterna måste naturligtvis tilldelas med urskiljning och övervakas.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>1 Städbehovet</p> <p>Eleven skall förstå betydelsen av städning och underhåll och vad det betyder för att skapa en riktig miljö för omgivningen. Eleven bör informeras om möjligheten att underlätta städarbetet och åtgärder för att minska nedsmutsningen.</p>	
<p>1.1 Behovet av städning (städningens betydelse)</p>	<p>Eleven bör göras medveten om vikten av att städa så att damm och smuts avlägsnas effektivt. Betona att en ren miljö ökar hygien och skapar trivsel för omgivningen och ökar säkerheten för de som vistas i lokalen.</p>
<p>1.2 Städfrekvens</p>	<p>Eleven bör orienteras om variationer i städfrekvensen inom olika städområden, orsaker och verkningar, att städuppgifterna kan förändras inom samma städområde, beroende på graden av nedsmutsning vilken varierar med årstid, samt med stor eller liten trafik.</p>
<p>1.3 Åtgärder att förhindra Skador och nedsmutsning</p>	<p>Eleven bör orienteras om hur utformningen av olika detaljer i en byggnad kan påverka städningen så att den blir mer rationell och mindre kostnadskrävande. Vikten av att planera byggnadernas entréer så att smuts hindras att komma in i huset med lämplig avtorkningsanordning. Att välja rätt städmetod för golv- och väggmaterial, så att det tål att städas. Att studera utformningen på trappsteg och trappträcken och hur dessa går att rengöra, diskutera hur sanitetsutrustningen bör vara utformad och placerad i rummet, så att den går lätt att sköta hygieniskt.</p>
<p>1.4 Hem - Lokalvård</p>	<p>Skillnader i hem och lokalvård samt likheter som eleven kan ha nytta av för fortsatt utbildning inom lokalvårdsyrket.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>2 Kemiska hjälpmedel</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig grundläggande kunskap om vilka huvudtyper av kemisk-tekniska preparat som finns, deras egenskaper och användningsområden.</p> <p>Värdet av att välja rätt preparat och lämplig dosering för materialets hållbarhet.</p> <p>Hantering och förvaring av kemisk-tekniska preparat.</p>	
<p>2.1 Disk- och rengöringsmedel Allrengöringsmedel Grovrengöringsmedel</p>	<p>Förklara att vatten enbart kan vara rengörande, t ex är saft, kaffe och blodfläckar vattenlösliga, men när det gäller fet smuts måste rengöringsmedel tillsättas för att uppnå ett bra städresultat. Eleven skall känna till PH-värdeskalen och att ett allrengöringsmedel kan användas vid kontinuerlig vård av vissa normalt nedsmutsade golv, rengöring av målade ytor samt till disk och tvätt.</p> <p>Eleven bör dessutom lära sig att grovrengöringsmedel väljs med tanke på golvmaterial och nedsmutsningsgrad.</p>
<p>2.2 Underhållsmedel</p>	<p>Framhåll att rätt anpassat underhållsmedel bl a underlättar städarbetet i fortsättningen, ger större trivsel och sänker arbetskostnaderna. Att vid nypåläggning av renskurade golv kan man dels använda metalliserad polish som inte behöver poleras och som tål daglig tvättning med rengöringsvatten och dels polerbar polish eller vattenvax som används i lokal med torr nedsmutsning och repande trafik. Nackdel - vill gärna bli hal.</p> <p>Vilken metod man än använder så slits underhållsmedlet särskilt i gånglinjer och vid arbetsplatser osv. Där kan man tillämpa någon påbättringsметод t ex spraypoleringsmetoden där ett tunt skikt polish sprayas på golvet, som därefter på maskinell väg rengöres och poleras utan vatten, eller tvättvaxmetoden där huvudkomponenterna är rengöringsmedel och polish som man punktvis kan bättra på slitna partier med. (Manuell metod.)</p> <p>Påpeka att polish inte skall användas på stengolv därför att det lätt blir halt och kan orsaka olyckshändelser. Det finns dock särskilt avpassade polish för stengolv.</p> <p>Betona att man aldrig skall ha vatten på trägolv - de underhålls bäst med oljevax eller som det också kallas bonvax.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>2.3 Vaxborttagningsmedel</p>	<p>Eleven skall känna till att vid storrengöring av golv, är borttagning av alla gamla vax- och polishrester nödvändig. Att för detta behövs ett effektivt polishborttagningsmedel och lagom anpassad maskinell bearbetning. Styrkan på medlet väljs beroende på nedsmutsning och antal polishlager.</p> <p>Vid användning av olika rengörings- och vaxborttagningsmedel som har ett PH-värde mellan 9 och 14 betonas noggrannheten med eftersköljningar av rengjorda ytor.</p> <p>Att speciell behandling ägnas trägolv där oljevaxet vid storrengöring borttages med lacknafta eller kristallolja.</p>
<p>2.4 Sanitetsrengöringsmedel</p>	<p>Eleven skall lära sig de sura rengöringsmedlens PH-värdeskala.</p> <p>Förklara att man bör eftersträva en surhetsgrad som är anpassad till typen av beläggning och nedsmutsning på toaletter och handfat osv.</p> <p>Diskutera i samband därmed vilken inverkan vattnets hårdhetsgrad kan ha på sanitetsgods. Att rengöringsmedlet bör kunna appliceras på lodräta ytor, varför konsistensen bör vara trögflytande.</p>
<p>2.5 Doseringsföreskrifter</p>	<p>Eleven skall tränas att läsa föreskrifterna på förpackningarna och särskilt få förståelse för vikten av doseringsreglerna för olika preparat. Betona skadeverkningarna vid överdosering både när det gäller människan och material.</p> <p>Att en kontinuerlig överdosering kraftigt ökar städkostnaderna bör också framhållas.</p>
<p>2.6 Hantering och förvaring av lokalvårdsmedel</p>	<p>Betona i samband med hantering av olika typer av lokalvårdande medel att fabrikanten har skyldighet deklarerat om produkten enligt giftförordningen är vådlig. Diskutera ingående betydelsen av denna föreskrift, lämpliga skyddsåtgärder vid hantering så som gummihandskar och för oskyddade händer noggran tvättning samt vid hudkontakt i övrigt, riklig vattenspolning. Vid svårare skador kontaktas snarast läkare. När det gäller förvaring - att föreskrifterna är sådana att giftiga och brännbara ämnen skall förvaras i särskilda utrymmen t ex i härför speciellt avsedda hyllor eller skåp och när så erfordras hållas inlåsta.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>3 Materialvård</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig grundläggande kunskaper om om vård och underhåll av stödustrutning.</p> <p>Eleven bör informeras om städrummets inredning, utrustning och skötsel.</p>	
<p>3.1 Skötsel av städmaterial</p>	
<p>3.1.1 Material av bomull Torkdukar Dammdukar Fönsterdukar Moppgarn Svabbgarn Skurdukar</p>	<p>Eleven instrueras i olika tvättmetoder för tvätt av städmaterial både för hand och med maskin, val av tvättmedel och temperatur, så att materialet blir tillfredsställande rent.</p> <p>Diskutera hur materialet bör göras rent efter varje dags användning och hur rengöringen skall ske vid större rengöring samt lämpligaste sättet att avvattna, torka och förvara de olika materialen.</p>
<p>3.1.2 Syntetiska material Engångsdukar Nylondukar Svampar Moppgarn</p>	<p>Diskutera med eleven hur engångsdukar bör skötas under arbetets gång. Att en del torkdukar kan återanvändas. Att engångsdukar för moppning bör användas till dammtorkning före för att minska kostnaderna. Rengöring av nylondukar, daglig uppsköljning och rengöring i maskin. Rengöring av moppgarn av syntetiskt material bör göras efter daglig användning samt lämplig tvättmetod när sådan rengöring krävs.</p> <p>Lämplig tvättmetod för svampar.</p> <p>Informera eleverna om bästa sättet att torka och förvara de olika materialen.</p>
<p>3.1.3 Specialdukar Sämskskinn Impregnerade dammdukar och golvmoppar Specialbehandlade fönsterdukar</p>	<p>Informera eleven om hur sämskskinn av skinn och av syntetiskt material skall tvättas och torkas.</p> <p>För städning i större sammanhang förekommer impregnerade dukar för dammtorkning och moppning som kan hyras. Eleven bör känna till hur detta fungerar och hur materialet skötes mellan hyrperioderna.</p> <p>Skötsel och vård av dammdukar och fönsterdukar som är behandlade så att de förstörs av vanliga tvättmetoder diskuteras, studera bruksanvisningarna.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>3.1.4 Handredskap Borstar Skyfflar Gummi- och plastskrapor Hinkar Urvridningsanordningar Stativ för moppning svabbning levanger Kantskrapa Städvagn Svabb- och våtvagnar Säckvagnar</p>	<p>Betona vikten av rätt rengöring, torkning och förvaring av borstmaterial som förekommer vid städning av hygienutrymmen, golv och möbler samt vid diskning.</p> <p>Diskutera hur skyfflar, samt olika skrapor för fönster och golv bör rengöras och förvaras. Skötsel av olika sorters hinkar samt urvridningsanordningar för svabbning och hur dessa bäst placeras i städrummet. Rengöring och upphängningsanordningar för de olika stativ och kantskrapor som finns för golvvård.</p> <p>Klargör för eleven att städvagn och andra vagnar bör rengöras väl.</p>
<p>3.2 Skötsel av maskinell utrustning Skur- och polermaskin Damm- och vattensugare Borstvalsdammsugare Dammsugare Mattsoppare</p>	<p>Klargör för eleven att det för alla typer av maskiner är av största vikt att de noggrant göres rena efter varje användning både stativ och tillbehör, då detta påverkar maskinens livslängd betydligt. Det är särskilt viktigt att anvisningarna för varje maskins underhåll och rengöring följs.</p>
<p>3.3 Verktyg</p>	<p>Eleven bör känna till hur de vanligaste verktygen används hur de bör förvaras och skötas så att de fungerar bra.</p>
<p>3.4 Städrummets skötsel</p>	
<p>3.4.1 Städrummets inredning</p>	<p>Eleverna bör studera olika typer av städtrum ur hygienisk och rationell synpunkt.</p> <p>Diskutera inredning och utrustning och hur detta varierar inom olika städområden, studera städrummets gångavstånd till städuppgifterna. Lämpliga studiebesök göres.</p>
<p>3.4.2 Sopor och avfall</p>	<p>Eleverna informeras om hur sopor och avfall tas om hand inom olika städområden.</p> <p>Vikten av noggrann förpackning och tillslutning. Åtgärder för att minska nedskräpning i vår omgivning. Allas ansvar.</p> <p>Omhändertagande av sopor.</p>
<p>3.5 Skötsel av inredningstextilier</p> <p>Eleven bör kunna sköta och i någon mån underhålla inredningstextilier.</p>	

Syfte och innehåll	Kommentarer
3.5.1 Draperier Gardiner Överkast Möbelklädsel Lampskärmar Prydnadskuddar	Eleven tränas i att sköta underhåll av olika typer av textilier i olika sammanhang, men också i att bedöma när materialet bör skötas av specialutbildad personal.
3.5.2 Mattor	Eleven bör veta något om fläckurtagning och hur mattor sköts för hand och med maskin.
3.6 Blomvård Eleven skall genom sina studier skaffa sig grundläggande kunskaper om de vanligaste snittblommorna och krukväxterna, hur de sköts och bevaras.	
3.6.1 Inköp och insamling av växter Växternas livsbetingelser Skötsel Blomarrangemang	Eleven bör själv delta vid inköp av växter eller plockning av odlade och vilda växter. Betona vikten av att växterna sköts. Något om krukor, vaser och andra tillbehör för att ordna växter.
3.6.2 Krukväxter	Visa plantering, skötsel och omplantering av växter i krukor, även lökväxter.

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>4 Materialkunskap</p> <p>Eleven bör få grundläggande kunskaper om olika material och utrustning som förekommer inom yrkesområdet. Hur materialen kan användas i olika sammanhang.</p> <p>Diskutera lämplig behandling och vård av de olika materialen.</p>	
<p>4.1 Golvbeläggningar</p>	<p>Eleven bör få kunskaper om olika typer av golv som kan tänkas förekomma på arbetsplatser. Att vid val av golvmaterial först bilda sig en uppfattning om de krav man vill ställa på funktion, utseende, varaktighet och ekonomi. Att man med hänsyn till de huvudkrav man ställer kan indela golven i följande grupper:</p> <p><u>Slitgolv</u> (korridorer, kommunikationsutrymmen, väntsalor m fl)</p> <p><u>Normalgolv</u> (bostadsrum, kontorsrum, vådrum, klassrum, arkiv m fl)</p> <p><u>Våtgolv</u> (badrum, sköljrum, kökslokaler m fl)</p> <p>Diskutera med eleven några viktiga synpunkter som mekanisk åverkan dvs hur slitstarkt golvet är och hur känsligt det är för slag och intryck, samt kemisk åverkan dvs hur golvmaterialiet tål vatten, rengöringsmedel, fetter och lösningsmedel.</p> <p>Betona för eleven att val av golvmaterial alltid är en avvägningsfråga och att man får välja ett material som svarar mot de viktigaste kraven, att t ex hygien och halksäkerhet är egenskaper som är svårt att förena då hygieniska golv bör vara släta och halksäkra golv sträva. I vissa arbetslokaler måste största hänsyn tas till säkerheten.</p>
<p>4.1.1 Textila mattor för heltäckning (ull, rayon, nylon, akryl, polypropen till nålfilt)</p>	<p>Informera eleven om olika mattfibrer som förekommer i heltäckningsmattor. Betona att kvalitet, garmängd och ögletäthet är viktiga faktorer när det gäller att uppnå åsyftade egenskaper för olika bruksområden. Att ullfibern i dag får ge vika för de starkare och billigare syntetmaterialen. I samband med studier av olika heltäckningsmattor förklara de vanligaste <u>matt-termerna</u>: tuftad, vävd eller nålad (nålfilt).</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>4.1.2 Halvhårda golvmaterial Trä Golvplast Linoleum Kork</p>	<p>Att <u>tuftad</u> matta består av tre skikt.</p> <p><u>Slitytan</u> som består av öglad eller skuren lugg; <u>bäraren</u> som garnet fästs i och <u>baksidan</u> som håller fast öglorna och gör mattan ännu mjukare. Gör eleven uppmärksam på att ögletätheten varierar och ju tätare öglor desto högre slitstyrka.</p> <p>Att <u>vävning</u> var den första metoden vid tillverkning av heltäckande mattor, men dyrbar och förekommer därför endast när speciellt höga krav ställs på struktur och mönster.</p> <p>Att <u>nålfilmattan</u> har en del av heltäckningsmattans praktiska egenskaper men inte dess utseende eftersom den saknar lugg, men genom att man ständigt arbetar på att förbättra textila golvbeläggningar så har nålfilmattorna utvecklats och förekommer nu med luggliknande skikt och påtryckta mönster.</p> <p>Informera eleven om den <u>elektrostatiska uppladdningen</u> som blivit uppmärksamrad genom allt större användningen av textila golvmaterial i offentliga lokaler. Mattornas benägenhet till uppladdning är mätbar och varierar kraftigt, vilket för känsliga personer kan vara besvärande och obehagligt.</p> <p>Att <u>småskador</u> t ex brännmärken efter cigaretter eller glöd kan lagas genom att man skär eller stansar ut den skadade biten och skär in eller med hålpipa stansar ut motsvarande lagningsbit.</p> <p>Att man som <u>allmän regel</u> vid val av textila golvmaterial kan säga:</p> <p><u>hård trafik - hårda mattor</u> <u>mjuk trafik - mjuka mattor</u></p> <p>Eleven bör informeras något om de olika materialens egenskaper och hur de tål olika kemikalier som används vid rengöring.</p> <p>Trägolv kan indelas i två huvudtyper: brädgolv och parkettgolv. I allmänhet används fyra träslag, furu och gran till brädgolv samt ek och bok till parkett. Trägolv behandlas för att få bättre hållbarhet, ek och bok kan oljevas och kräver torrengöring då träet är känsligt för vatten. Plastbehandlade golv får ett yttskikt som skyddar träet och gör golvet vattentåligt. Starka kemikalier bör undvikas.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
	<p>Obehandlade golv av furu och gran är mycket känsliga för nedsmutning och är arbetsamma att göra rena. Dessa golv tål dock alla rengöringsmedel.</p> <p>Klargör för eleven att de flesta golvplastmattor tillverkas av vinylplast (PVC).</p> <p>Som gemensamma egenskaper hos plastmattor framhåll våtslitstyrkan och att de allmänt kan sägas vara vattentäta. Att plastmattor är mera fläckkänsliga än t ex linoleum. Att glödtåligheten - dvs motståndsförmågan mot glödande cigaretter och heta föremål - är dålig.</p> <p>Mattans yta kan ha olika karaktär från helt slät till kraftigt präglad och är i allmänhet av god kvalitet som bibehåller ett hyggligt utseende under många år. Men att i viss villa-byggnation och i utrymmen där golvmaterialen inte beräknas hålla mer än en viss tid används ofta en lägre golvplastkvalitet.</p> <p>Linoleum är baserad på av linolja framställda bindemedel som blandas med olika fyllnadsmedel. Massan valsas ut på ett jutevävsunderlag. Färgen och mönstret på mattan blandas i massan redan från början och gör att mattan har en god slitstyrka. Linoleummattans yta är förhållandevis slät, vilket har betydelse för rengörbarheten, dock bör starka rengöringsmedel och för mycket vatten undvikas. Mattan bör underhållas med vattenvax.</p> <p>Korkplattor består av korkgryn, bindemedel och mjukningsmedel, korkplattor ges oftast ett slit-skikt av PVC som ger ett lättskött golv. Skarvarna bör skyddas för väta och starka rengöringsmedel bör undvikas.</p>
<p>4.1.3 Hårda golvmaterial Keramik Natursten Betong Cementmosaik Massagolv</p>	<p>Eleven bör känna till att hårda golvmaterial används mest i hallar, entréer och våtrum. Att golvmaterialen är relativt tåliga och har god slitstyrka och lång livslängd.</p> <p>Eleven bör ges information om de olika materialen. Keramiskt material förekommer som kliniker och sintrade plattor. Materialet tillverkas med ojämn yta för att minska halkrisken.</p> <p>Natursten förekommer som granit, marmor, kalksten, skiffer, täljsten och tillhör den dyraste golvmaterialgruppen. Starka alkaliska ämnen kan åstadkomma skador. Fläckar bör tas bort genast då de lätt tränger in i stenmaterialet. Bearbetad natursten används bl a till fönsterbänkar, murar, vägg- tak- och trappbeklädnader.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
	<p><u>Betonggolv</u> gjuts på platsen av en blandning av cement, sand, sten och vatten. Genom olika kornstorlek och olika arter av sten kan olika utseende och egenskaper åstadkommas. Vid nötning bildas damm, denna dammbildning kan förhindras genom behandling av golvet med vissa färger och oljor. Obehandlade golv tål inte sura rengöringsmedel. Behandlade är känsliga för starka medel.</p> <p><u>Cementmosaik</u> gjuts direkt på platsen. Bör vattenvaxas för att bli vackert och mer lättstädad. Starka rengöringsmedel kan missfärga golvet och bör inte användas.</p> <p><u>Massagolv</u> finns av flera olika typer och fabrikat de flesta kommer mest till användning inom lätt och medeltung industri.</p> <p><u>Massagolv</u> består av bindemedel, fyllnadsmaterial och pigment olika sammansatta för att åstadkomma golv med olika egenskaper beroende på var de skall användas.</p> <p>Detta golvmaterial går att framställa fogfritt därför lämpar det sig som golv i skolor, sjukhus, storkök och för utrymmen där risk finns för fukt i underlaget ex badhus, bergrum. Massagolv fordrar ofta inget speciellt underhåll möjligtvis vattenvax eller oljevax.</p> <p><u>Hartsplattor</u> består av bindemedel, fyllnadsmaterial och pigment. Tillverkas i plattor. Dessa är hårda och spröda vid vanlig rumstemperatur, måste uppvärmas för att kunna läggas ut som golvbeläggning. Materialet är känsligt för fett, olja och tvättnafta. Golvmaterialiet underhålls med vattenvax.</p> <p>Informera eleven om bästa arbetsmetoden för olika typer av golv, val av redskap och rengöringsmedel, samt vad som kan skada ett golvmaterial. Kravet på underhåll för vissa golvmaterial diskuteras. För att göra golvmaterialiet mer slitstarkt och ge det ett bättre utseende i samband med underhåll av golv bör kostnader för golvmaterial diskuteras.</p> <p>Eleven informeras om användningen av varningsskyltar under och efter rengöring och polering av golv. Eftersom metoderna för rengöring och underhåll är olika för varje golvmaterial så bör eleven få noggranna instruktioner för skötsel och vård av dessa.</p>

Sytte och innehåll	Kommentarer
4.2 Väggbeklädnader	
4.2.1 Målade ytor	<p>Eleven bör känna till olika sorters målade ytor och i vilka lokaltyper man kan finna dem.</p> <p>Klargör för eleven hur ytorna bör underhållas för att materialet skall bevaras. Vikten av att välja rätt arbetsmetod, redskap och rengöringsmedel, samt informera om vad som skadar materialet då skador ofta är svåra att reparera och att dessa medför stora kostnader.</p>
4.2.2 Kakel Mosaik Betong	<p>Eleverna informeras om andra material som kan finnas i arbetslokaler där stora krav på rengöring finns och där materialet bör tåla fukt och starka rengöringsmedel och där ett ständigt underhåll är av vikt.</p>
4.2.3 Väggläst Korkplattor	<p>Diskutera övriga material som kan finnas, samt i vilka typer av inredningar de förekommer.</p> <p>Väggläst tål våta rengöringsmetoder och är tämligen okänslig för rengöringsmedel. I våtutrymmen bör skarvarna vara svetsade.</p> <p>Korkplattor är ett lättskött material och passar i vissa sammanhang som väggmaterial och kan användas i våtutrymmen.</p>
4.2.4 Tapeter	<p>Informera eleven om vilka typer av tapeter som finns och i vilka utrymmen de kan passa och tapetens möjligheter att skapa en trivsamt miljö.</p> <p>Betona också svårigheten att sköta materialet så att det bevaras länge och behåller ett snyggt utseende. Klargör att det finns sinsemellan olika typer av tapeter. En del sorter har stora begränsningar ifråga om rengörbarhet. Det är därför viktigt att för varje typ av tapet diskutera rengöringsmetoden.</p>
4.3 Sanitetsgods	
<p>Eleven bör få grundläggande kunskaper om de olika materialen och deras skötsel och vård.</p> <p>4.3.1 Tvättställ Badkar Toalett Bidé Golvbrunn Vattenlås Kakel Armatyr Pappers- och tvålhallare Desinfektionsmedelshållare Ventilationsarmatur Speglar</p>	<p>Informera eleven om de olika material som ingår i den fasta inredningen av toaletter, badrum och duschrum.</p> <p>Viktigt är att känna till materialen porslin, plast och metaller.</p> <p>Diskutera olika typer av hygienutrymmen som finns inom stödområdet. Klargör för eleven vad det betyder att välja rätt arbetsmetod, redskap och rengöringsmedel.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
	<p>Betona att det viktigaste vid städningen av hygienutrymmen är arbetsföljden. Den måste planeras noggrant så att hygienen blir den bästa möjliga.</p> <p>Eleven bör också veta hur man skall skydda sig själv för föroreningar som kan vara skadliga, samt hur redskap och rengöringsdukar tages om hand efter rengöringen.</p>
<p>4.4 Textila material</p> <p>Eleven bör känna till olika textila material som används för inredningar</p>	
<p>4.4.1 Draperier Gardiner Överkast Möbelklädsel Skyddsöverdrag Mattor</p>	<p>Eleven bör känna till egenskaperna hos olika material som används i textila sammanhang. Skyddsöverdrag kan minska städkostnaderna. Vård av material. Fläckborttagning.</p>
<p>4.5 Möbler</p> <p>Eleven informeras om material speciella för möbler, dess skötsel och vård.</p>	
<p>4.5.1 Trä Plast Läder Metall</p>	<p>Eleven bör känna till i vilka sammanhang de olika materialen används, samt kombinationer av material i vissa möbler.</p> <p>Skötsel och vård av olika material. Något om val av möbler och hur utformningen av en möbel kan påverka städbarheten.</p>
<p>4.6 Armatur, glas</p> <p>Eleven bör känna till material som används, samt dess skötsel och vård</p>	
<p>4.6.1 Armatur</p>	<p>Eleven bör känna till olika material som förekommer och deras egenskaper.</p> <p>Rengöring och vård av olika typer av armatur.</p>
<p>4.6.2 Glas</p>	<p>Användning av glas i olika inredningssammanhang. Rengöring och vård.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>5 Maskiner och redskap</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig grundläggande kunskaper om i yrket vanligast förekommande städmaskiner och redskap, deras funktion, användningsområde, underhåll och förvaring.</p>	
<p>5.1 Golvvårdsmaskiner</p>	<p>Klargör för eleverna att marknaden erbjuder många olika typer och fabrikat av golvvårdsmaskiner. Att konstruktion och effekt varierar för att tillgodose behovet av tillfredsställande resultat i olika typer av lokaler där t ex höga krav på dammfrihet kan vara av stor betydelse.</p> <p>Diskutera vikten av S-märkta maskiner samt kravet på jordad anslutning för våta metoder.</p>
<p>5.2 Dammsugare</p>	<p>Eleven skall känna till de vanligaste dammsugartyperna för torrsugning av hårda och mjuka ytor samt att det finns ett flertal fabrikat av borstvalsdammsugare för torrsugning av textilmattor.</p>
<p>5.3 Skurmaskiner</p>	<p>Förklara att maskinell skurning kan utföras dels med rondeller av olika grovlek och dimension samt dels med borstar av olika utformning.</p> <p>Eleven skall lära sig använda rätt grovlek på rondell passande respektive golvmaterial och att skurning med olika borsttyper företrädesvis används vid rengöring av hårda golv så som sten och cement inom t ex industrin.</p> <p>Informera eleverna om att spraypoleringsaggregat kan kopplas till rondellskurmaskinen och är en tids- och arbetsbesparande metod som kan användas för både daglig golvvård och som partiell påbättring av slitna gångstråk.</p> <p>Eleven skall känna till att kombinationsmaskinen både skurar och vattensuger samt finns både för el- anslutning och batteridrift samt att batteridriven maskin kan köras på stora ytor utan el-sladdbesvär.</p>
<p>5.4 Våtsugmaskiner</p>	<p>Våtsugmaskin används vid t ex rondellskurning och den kan även utnyttjas för torrsugning av löst damm och smuts.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
5.5 Poleringsmaskiner	<p>Framhåll att rondellskurmaskinen även kan användas vid polering men då med mjukaste rondellen. Att det finns specialmaskiner för vaxpåläggning och polering.</p> <p>Diskutera betydelsen av att arbetsmomentet polering utgår när det gäller t ex plastbehandlade parkettgolv och golvmaterial som behandlats med metallpolish.</p>
5.6 Mattschamponeringsmaskiner	<p>Belys och diskutera vilken omfattning tillverkningen av schamponeringsmaskiner har fått genom det hittills ständigt ökade intresset för heltäckningsmattor.</p> <p>Påpeka att rondellskurmaskinen också är användbar till schamponering av textila mattor. Eleven skall känna till de i handeln vanligast förekommande mattschamponeringsmaskinerna.</p> <p>Informera om maskiner för het vattentvätt på textila golv och trappor samt för högtryckstvätt på ytor med fast underlag t ex inom sjukhus (kulvertar och sönedkast) samt inom charkuteritillverkning och storhushåll.</p>
5.7 Praktiska övningar	<p>Eleven skall vid studier av samtliga maskiner lära sig deras montering, demontering, rengöring och förvaring samt olika användningsområden med avseende på varierande tillbehör. Ge eleven tillfälle till upprepade praktiska övningar med varje maskin tills tillräcklig säkerhet uppnåtts för att på egen hand kunna sköta dessa.</p>
5.8 Handredskap	<p>Eleven skall tränas i att lasta en städvagn med rätta redskap för olika städområden, samt bli väl förtrogen med en komplett svabbutrustning.</p> <p>Låt eleven träna mycket med svirvelmetoden tills hanteringen av redskapet går mjukt och snabbt - förslagsvis först med torrmopning där tekniken bör vara lättast att inlära.</p> <p>Hantering av levang och skurduk bör eleven också tränas att behärska väl. Övriga handredskap som eleven skall känna till och kunna använda i rätt sammanhang är borstar av olika slag, olika moppar för torra och fuktiga metoder, olika dammredskap, hinkar av olika volym, samt nylon och bomullsdukar för olika användningsområden.</p> <p>Träna eleverna noga och ofta med rengöring, torkning och förvaring av alla handredskap.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>6 Städteknik</p> <p>Eleven bör känna till manuella och maskinella metoder för rationell städning. Att förstå vikten av hygien och ekonomi, samt planering, organisering av inköp och samarbetsfrågor.</p>	
<p>6.1 Maskinella metoder Golvårdsmaskin Torr-våtsug</p>	<p>Eleven bör vid flera tillfällen ges möjlighet att öva praktiskt med i marknaden förekommande maskiner. Tidsstudier används där det passar. Diskutera för- och nackdelar med maskiner som hjälpmedel vid städning, t ex att maskinen fungerar, att maskinen är lättillgänglig, att maskinen har begränsningar. Kostnader vid inköp och användning av maskinell utrustning.</p>
<p>6.2 Manuella metoder Bäddning Möbelvård Fönstertvätt Damm-torkning Putsning Golvrengöring Armatyr Sanitet Ventilationsarmatur</p>	<p>Eleven bör göra metodstudier och praktiska övningar inom de olika arbetsmomenten; hygieniska, rationella och ekonomiska fördelar med att välja rätt metod och rätt redskap belyses. Förhållandet mellan metod - frekvens, hygien - standard klargöres med olika exempel för olika städområden t ex sjukhusstädning - kontorsstädning.</p>
<p>6.3 Städplanering</p>	
<p>6.3.1 Planering Organisering Inköp</p>	<p>Betona för eleverna att oberoende av städarbetets omfattning måste viss planering ske innan arbetet kan påbörjas.</p> <p>Orientera om lämplig uppdelning av städområden i ett byggnadskomplex t ex i en skolbyggnad eller vårdavdelning på ett sjukhus.</p> <p>Framhåll att vid organisering av arbetet är val av rätta hjälpmedel och metoder med hänsyn till material och städtyor av stor vikt.</p> <p>Redogör för planering av inköp på olika storleksnivåer.</p>
<p>6.3.2 Städschema</p>	<p>Belys städschemats funktion som en viktig rationalisering av städarbetet därför att metodik, städfrekvens m m då fastställs.</p> <p>Genomgång av städschema för sjukhus och andra institutioner.</p>
<p>6.3.3 Samarbetsfrågor</p>	<p>Tag upp betydelsen av att olika arbetsuppgifter sammanställs till en arbetsordning, som om den följs underlättar arbetet och innebär ett samarbete med arbetsgivare och arbetskamrater.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>6.3.4 Grupsamarbete Självstyrande grupper</p>	<p>Av stor betydelse är att tillfälle ges till samarbete i smågrupper om 2-4 elever, allt efter arbetets art och storlek.</p> <p>Att eleverna får öva upp sin bedömningsförmåga för behovsstädning, så att deras omdöme tränas till samarbete i en självstyrande grupp.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>7 Arbetsplatsens skyddsfrågor</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig grundläggande kunskap om betydelsen av att sköta kroppens dagliga hygien samt att ta hänsyn till den gemensamma trivseln genom ett vårdat utseende i arbetet. Att arbetsmiljön har stor betydelse för individen - av vilken förväntas samarbete i frågor som rör trivsel, yrkesproblem på arbetsplatsen samt bra kontakt med överordnad och arbetskamrater.</p>	
<p>7.1 Personlig hygien Hårvård Handhygien Vårdat yttre</p>	<p>Motivera genom lämpligt studiematerial t ex bildband, hygienregler i form av flanosatser samt affischer och diskussioner eleverna att känna nödvändigheten av att duscha eller tvätta sig dagligen.</p> <p>Betona att hårets vård är av stor betydelse. Långt hår sätts ihop i nacken eller skyddas med mössa.</p> <p>Informera om att noggrann handhygien anses viktigast av alla smittförebyggande åtgärder i synnerhet för sjukhus, men även i övrigt yrkesarbete. Rekommendera handskar. Framhåll betydelsen av ett vårdat utseende i samband med arbetsuppgifterna och i de personliga kontakter som förekommer i arbetet.</p>
<p>7.2 Yrkeskläder Fotbeklädnad Arbetshandskar</p>	<p>Studera olika skyddskläder och material samt plaggens praktiska utformning för att vara funktionsdugliga i olika arbetssammanhang.</p> <p>Poängtera att skorna bör väljas med tanke på att kunna gå och stå ett helt arbetspass utan onödiga besvär. Lämpligt anses rejäl promenadsko med stabil hålfot och för vissa arbeten trätöffel med helt ovanläder.</p> <p>Diskutera gummi- och plasthandsken ur bl a följande synpunkter: gummihandsken är mjuk och elastisk, men för gummikänslig kan hudirritation eller eksem uppstå. Plasthandsken anses inte ge hudbesvär men har sämre elasticitet. Handskar med velouriserad insida fordrar noggrann rengöring och torkning annars blir insidan trivsam för bakteriehärdar. Rekommendera en nyanserad användning av arbetshandskar med hänsyn till t ex allergi och variation av arbetsuppgift.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>7.3 Arbetsställningar och lyftteknik</p>	<p>Gå igenom den grundläggande tekniken i arbetsställningar och arbetsrörelser med praktisk tillämpning i att gå, stå, sitta, bära och lyfta.</p> <p>Demonstrera de riktiga arbetsställningarna vid inläring med olika handredskap och maskiner.</p> <p>Ett avspänt rörelsesätt bör inövas så att inte större kraftinsats sätts in än vad som krävs för ett givet arbete. Instruera eleverna i att lyfta, t ex en hink vatten, med en aning böjda knän och rak rygg samt sätta ner hinken på samma sätt.</p>
<p>7.4 Individens och arbetsmiljön Bra kontakt - överordnad - arbetskamrater</p>	<p>Informera om och diskutera faktorer som påverkar trivsel och yrkesproblem på arbetsplatsen t ex att det finns klädkåp och tvätt eller duschmöjligheter för personalen, att uppehållsrummets golvyta är tillräcklig för antalet anställda, att städmaskiner handredskap och tappställen finns lättåtkomliga och på bekvämt avstånd från arbetsområdet, att det finns torkmöjligheter och bra ventilation där städredskapen förvaras.</p> <p>Påpeka att det är viktigt att bidra till att skapa ökad trivsel med arbetskamrater och överordnad.</p>
<p>7.5 Skyddsföreskrifter Skyddsombud</p>	<p>Ge en orientering om lokala skyddsanordningar så som tolkning av olika skyltar för t ex brandsläckare och deras funktion, stegar, utrymningsutgångar samt att man inte får röka där det finns brandfarliga vätskor. Betona att föreskrifter gällande arbetslokaler, tvätt och omklädningsrum samt övriga allmänna utrymmen måste beaktas.</p> <p>Klargör att skyddsombudet är den person som i första hand har ansvar och befogenhet att bevaka skyddsfrågorna på arbetsplatsen samt rätt att överklaga beslut i dessa frågor. Skyddsombudet är också den som skall informera nyanställd om arbetsplatsens alla skyddsanordningar och föreskrifter.</p>

GREN FÖR LOKALVÅRDARE INOM VÅRDSEKTORN ÅRSKURS 2 - 4

ANVISNINGAR OCH KOMMENTARER

HUVUDMOMENT

1. Städbehovet
2. Kemiska hjälpmedel
3. Materialvård
4. Materialkunskap
5. Maskiner och redskap
6. Städteknik
7. Arbetsplatsens skyddsfrågor

ALLMÄNNA SYNPUNKTER

Omfattning

Huvudmomenten ger översikt och orientering beträffande ämnets totala omfattning. I delmomenten utvecklas ämnesinnehållet mera i detalj. Undervisningen i de olika delmomenten inom ämnet bör så långt möjligt genomföras enligt anvisningar, syfte, innehåll och kommentarer.

Undervisningen i fackteori och arbetsteknik skall i möjligaste mån samordnas och bedrivs så att det teoretiska stoffet på bästa möjliga sätt ger stöd åt de praktiska avsnitten. Vissa teoretiska avsnitt bör genomgå i direkt anknytning till arbetstekniken.

Omfattningen av undervisningen i fackteori bör motsvara i medeltal 5 undervisningstimmar per vecka.

Övningsobjekt

På samma sätt som under årskurs 1 skall eleverna successivt bygga upp sina kunskaper inom ramen för ämnet och delmomenten med hjälp av lämpliga övningsobjekt. Tillämpningsövningar må dock utbytas mot ur utbildningssynpunkt lämpliga övningsobjekt inom vårdsektorn.

Den arbetsordning som betingas av arbetsuppgifternas fullföljande i varje enskilt fall skall givetvis följas. Detta kräver i sin tur en noggrann uppföljning av varje elev.

Allmänna synpunkter enligt gemensam grundutbildning (åk 1) gäller även åk 2-4 i tillämpliga delar.

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>1 Städbehovet</p>	
<p>Eleven skall skaffa sig kunskap om hur viktigt det är att inom sjukhusstädning upprätthålla en bestämd hygienmiljö.</p>	
<p>1.1 Behovet av städning</p>	<p>Betona för eleven att sjukhusinfektioner fortfarande är ett stort problem. Att det är av stor betydelse att skapa hygieniska förhållanden som motverkar spridningen av smitta.</p>
<p>1.2 Åtgärder</p>	<p>Informera eleven om att utformningen av sjukhusentrén är av stor betydelse så att onödig smuts hindras från att komma in på städområdet,</p> <ul style="list-style-type: none"> - att gångbanor närmast ingången bör skyddas med skärmtak och att värmeslingor kan anläggas i gatubeläggningen, - att avtorkningsanordningar av olika utformning och material bör ordnas i själva dörröppningen. <p>Diskutera med eleverna att övrig inredning t ex värme och sanitetsinstallationer samt elektriska installationer bör vara utformade så att en god hygien kan upprätthållas samt inredningar som ställs direkt på golv bör vara försedda med sockel. Dels för ökad hygien och dels för att undvika många möbelben som förlänger städtiden. Eleven bör förstå betydelsen av städarbetet för att nedbringa antalet mikroorganismer i sjukhusmiljön. Genom att avlägsna smuts minskar direkta antalet mikroorganismer och nya hindras från att förökas genom förekomst av smuts.</p>
<p>1.3 Städfrekvens</p>	<p>Eleven bör informeras om att sjukhuslokaler indelas utifrån smittspridningsrisken i tre huvudgrupper. Lokalens funktion och krav på hygienmiljö avgör val av städmetod och städfrekvens. Hygienstandard fastställs tillsammans med sjukhusets hygieniker och städavdelningens ledning. En fastställd städfrekvens måste tillåta extra städning vid behov t ex dåligt väder, eller akuta behov. I andra lokaler som ej används så ofta kan städfrekvensen däremot sänkas.</p>
<p>1.4 Frekvens för storstädning</p>	<p>Eleven bör ha kännedom om att den regelmässiga städningen bör utföras så att hygien konstant hålls på fastställd nivå inom de olika hygiengrupperna. Genom att golvbehandlingar slits och övriga ytor behövs rengöras med jämna mellanrum är det nödvändigt med storstädning efter fastställt schema.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>2 Kemiska hjälpmedel</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig ökad kännedom om kemisk-tekniska preparat och om desinfektionsmedel föreskrivna för sjukhus samt deras användningsområden.</p>	
<p>2.1 Allrengöringsmedel Grovrengöringsmedel Vax-polish-borttagningsmedel Avkalkningsmedel</p>	<p>Framhåll att städarbetet har stor betydelse när det gäller att minska risken för smittspridning inom sjukhusmiljön. Att rengörings- och underhållsmedel som används inom sjukvården i princip är liknande den som används inom andra förvaltnings- eller industriområden. Att man vid regelmässig städning väljer rengörings- och underhållsmedel som är effektiva men ändå inte skadar städobjektet.</p> <p>Repetera de sura, neutrala och alkaliska rengöringsmedlens användningsområden samt PH-värdeskalen.</p>
<p>2.2 Desinfektionsmedel</p>	<p>Orientera eleven om olika desinfektionsmedel förekommande inom sjukhusstädning. Betona att under daglig städning används ytdesinfektionsmedel endast vid rengöring av sanitetsgods. Påpeka att när ett visst område blivit infekterat med stora mängder virulenta mikroorganismer, utför vårdpersonal slutlig smittrengöring och efter speciella metoder. Att behandlingen efter angiven tid följs av efterstädning som utförs av lokalvårdare, vilka även skall kontrollera funktionen av behållare vid tvättställ och fylla den med tvål och handdesinfektionsmedel.</p>
<p>2.3 Fönsterrengöringsmedel</p>	<p>Förklara att ett neutralt disk- och rengöringsmedel genom sin skumbildning inte är lämpligt som fönsterrengöringsmedel. För att lösa den smutsfilm som bildas på fönstrens utsidor fordras speciella tillsatser av lösningsmedel. Att glasytan får en klarare lyster genom en liten tillsats av ammoniak.</p>
<p>2.4 Golvvårdsmedel</p>	<p>Klargör för eleven att golvpolish förekommer i olika hårdhetsgrader och indelas i polerbara och icke polerbara. Att golvpolishens huvudsakliga uppgift i dag är att ge en lättstädad yta utan att bli hal, varför den icke polerbara som är hårdast dominerar marknaden.</p> <p>En mängd olika golv förekommer i sjukhusmiljön varför underhållsmedlen måste anpassas efter materialet.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
2.5 Doseringsföreskrifter, hantering och förvaring	Repetera doseringsföreskrifter samt hantering och förvaring av lokalvårdsmedel, så att förståelse för noggrannheten med exakta mått ökar.
2.6 Arbetshandskar	Rekommendera användning av arbetshandskar i lokalvårdsarbete inom sjukvården.
2.7 Hantering och förvaring av lokalvårdsmedel, desinfektionsmedel	Repetera vikten av varsamhet med lokalvårdande medel, när föreskriften vådlig förekommer på förpackningen. Förklara att desinfektionsmedel som fenoler, kresoler och jodoforer har en viss men acceptabel lukt och att de i dag har relativt låg giftighet. Framhåll nödvändigheten av att använda skyddshandskar i samband med all hantering av lokalvårds- och desinfektionsmedel.
	Repetera föreskrifterna för giftiga och brännbara ämnen samt åtgärder vid kroppsskador.

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>3 Materialvård</p> <p>Eleven bör ha kännedom om vilka material och redskap som används vid städning på sjukhus samt hur materialen bör underhållas och skötas när hygienkravet är stort. Informera eleven om hygienmärkning och hur den tillämpas.</p>	
<p>3.1 Skötsel av städmaterial</p>	
<p>3.1.1 Dukar Garner Engångsmaterial</p>	<p>Diskutera med eleverna vilka typer av dukar och garn som kan tänkas användas för städning inom sjukhus.</p> <p>Förklara för eleven att sjukhusen tillämpar olika organisationer för att uppnå största möjliga hygiennivå, beroende på den tvättorganisation som kan anordnas.</p> <p>Antingen används engångsmaterial som kastas efter varje städobjekt eller material som efter tvätt uppfyller fastställda hygienkrav.</p>
<p>3.1.2 Handredskap</p>	<p>Förklara för eleven hygieniska nackdelar med att välja borstar för rengöring inom sjukhusstädning, då det kan vara svårt att rengöra borstar hygieniskt tillfredsställande. Sopborstar bör enbart användas vid direkt upptagning av lös smuts.</p> <p>Betona vikten av att ha en bestämd hygienordning vid användning av toalettborstar. Material som ej går att göra rent hygieniskt tillfredsställande bör ej förflyttas mellan städrområdena.</p> <p>Skrapor och stativ av olika slag bör väljas i ett sådant material att det går att koka eller desinficera.</p> <p>Hinkar går vanligtvis ej att göra rent tillräckligt noga. Där tillämpas ibland färgmärkning efter visst system.</p> <p>Städvagnar bör vara försedda med lämpliga upphängningsanordningar för redskap. Materialet i städvagnen skall vara sådant att det uppfyller sjukhusstädningens hygiennivå.</p>
<p>3.2 Skötsel av maskinell utrustning</p>	<p>Eleven bör repetera skötsel av maskinell utrustning. Diskutera hur maskiner inom städområdet bäst skall kunna anpassas till sjukhusets krav på hygien. Maskinerna måste användas på flera avdelningar trots risken med smittspridning.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
3.3 Städrummets skötsel	<p>Informera eleven om hur ett städtrum för sjukhusstädning bör vara utformat. Att möjlighet finns att sköta redskap och material så att de alltid är i funktionsdugligt skick och är tillfredsställande rena. Bakterietillväxt måste hindras och smittspridning från infekterade till rena lokaler undvikas.</p>
3.4 Sopor - Avfall	<p>Eleven bör repetera hur sopor bör tas om hand speciellt sopor inom sjukhusstädning. Betona vikten av att skydda sig själv.</p> <p>Eventuellt krävs sortering av sopor.</p> <p>Informera om hydrauliska pressar i samband med sophantering.</p>
3.5 Hygienmärkning (genom färg)	<p>Eleven bör informeras om att många sjukhus tillämpar hygienmärkning efter ett visst system.</p> <p>Där risken för sammanblandning av redskap är stor är färgmärkning lämplig.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>4 Materialkunskap</p> <p>Eleven bör öka sina kunskaper om olika material som förekommer inom sjukhusstädning. Eleven bör tränas i att välja metoder och medel som är hygieniska och effektiva.</p>	
<p>4.1 Golvbeläggningar</p>	<p>Eleven bör repetera grundkursens materiallära så att eleven har kännedom om olika golvmaterial.</p> <p>Diskutera vilka golvmaterial som lämpar sig inom sjukvårdsområdets olika avdelningar och övriga utrymmen.</p> <p>Hygienkraven är alltid stora inom sjukvårdsområdet men är dock störst på vissa avdelningar där särskilt infektionskänsliga patienter vårdas.</p> <p>Betona vikten av att följa givna instruktioner, att välja rätt metod och redskap samt rengöringsmedel.</p> <p>Informera om att bristfälliga instruktioner ökar bakterihalten i miljön även om angiven städmetod används.</p>
<p>4.1.1 Textila golvmaterial för heltäckning</p>	<p>Eleven bör känna till olika textila golvmaterial och i vilka utrymmen de kan förekomma.</p> <p>Att rationell städning inte går att utföra om textila mattor läggs in i enstaka utrymmen.</p> <p>Heltäckande textilmattor har inom sjukvårdsområdet viss begränsning, sålunda anses det inte lämpligt där patienter vårdas, eller där risken för nedfläckning är stor. Inom sjukvårdsområdets kontorsavdelning kan heltäckande textilmattor ha vissa fördelar speciellt för halkfrihet och akustik.</p> <p>Betona att rengöringskostnaden är 85-90 % av mattans totala kostnad, så givna instruktioner om val av metod och redskap bör följas.</p> <p>Diskutera slitage av mattmaterialen. Att möbelbenen bör skyddas så att onödiga tryckmärken inte uppstår.</p> <p>Att mattans färg och mönster påverkar smutskänsligheten.</p>
<p>4.1.2 Halvhårda golvmaterial</p>	<p>Eleven bör repetera val av material i korridorer, våtutrymmen och vårdssalar.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
	<p>Enligt bakteriologiska och ekonomiska undersökningar, rekommenderas linoleum och golvplast till sjukvårdsområdets olika avdelningar och övriga områden som kräver stor hygien.</p>
4.1.3	<p>Hårda golvmaterial</p> <p>Betona vikten av att kunna välja rätt städmetod och rätt redskap för de olika materialen.</p>
4.1.3	<p>Hårda golvmaterial</p> <p>Eleven bör informeras om att dessa material oftast förekommer inom sjukvårdsområdets ytterområden och därför utsätts för stort slitage och bör skötas och underhållas enligt vissa metoder.</p>
4.2	<p>Väggbeklädnader</p> <p>Eleven bör repetera vilka material som lämpar sig för beklädnad av väggar inom sjukvårdsområdet.</p>
4.2.1	<p>Målade ytor Kakel</p> <p>Till innerområdets väggbeklädnader lämpar sig ytor som är släta och utan alltför många detaljer och som tål våt eller fuktig rengöringsmetod.</p> <p>Betona att val av städmetod och rengöringsmedel är viktig, att felaktig arbetsordning kan helt förstöra väggmaterialet.</p>
4.2.2	<p>Tapeter</p> <p>Informera eleven om att tapeter av papper eller textil inte bör förekomma inom innerområdet på sjukvårdsområdet dock kan materialen passa för ytterområdet t ex kontorsavdelning och personalrum.</p> <p>Betona att materialen har sina begränsningar ur rengöringssynpunkt därför att det förstörs av ovarsam behandling och fel städmetod.</p>
4.3	<p>Sanitetsgods</p> <p>Repetera de olika material i den fasta inredningen som kan förekomma i utrymmen såsom toaletter, badrum och sköljrum.</p> <p>Betona att materialvalet är viktigt för dessa utrymmen då de måste kunna rengöras ordentligt. Kraner och handtag bör vara utformade så att detaljerna inte döljer smuts.</p> <p>Eleven bör få noggranna instruktioner om hur ofta städningen bör utföras, vilka metoder och redskap som skall väljas.</p> <p>Vikten av att använda skilda redskap för de olika arbetsmomenten betonas.</p> <p>Diskutera med eleven lämpligheten av att i detta sammanhang använda sig av färgmärkning.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>4.4 Textila material Gardiner Möbelklädslar Mattor</p>	<p>Eleven tränas i att ta hand om redskap och dukar efter användningen och betona vikten av att skydda sig själv genom handtvätt och engångshandskar.</p> <p>Eleven bör få ökad kännedom om olika textila material.</p> <p>Diskutera vilka material som är lämpliga för sjukhusets olika områden.</p> <p>För vissa avdelningar där hygienkravet är helt övervägande kan avskärmning mot sol och mörker anordnas mellan fönsterrutorna istället för hängande gardin.</p> <p>På övriga avdelningar bör tvättbart material användas.</p> <p>Klädsel på möbler, mattor och gardiner av annat material än bomull förekommer inom sjukhusområdet i väntrum, kontorsavdelningar och personalutrymmen.</p>
<p>4.5 Möbler Trä Plast Metall</p>	<p>Eleven informeras om lämpliga möbelmaterial för sjukhus och hur dessa material vårdas och sköts hygieniskt.</p> <p>Repetera olika möbelmaterial. Betona det ökade hygienkravet. Att möbler som används på olika sjukavdelningar måste vara tvättbara och även tåla desinfektionsmedel.</p>
<p>4.6 Armatur Glas</p>	<p>Informera eleven om att för belysningsarmatur inom sjukhus bör yttre delar vara möjliga att montera ner för rengöring. Att rengöringen bör vara en våt metod.</p> <p>Betona riskerna med elektriska detaljer om rengöringen måste ske med armaturen på plats.</p> <p>Rengöring av glasytor såväl glas i dörrpartier som speglar kräver ständig rengöring då dessa ytor lätt fläckas ner.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>5 Maskiner och redskap</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig ökad kunskap om städmaskiner och redskap speciellt förekommande vid sjukhusens och vårdinstitutioners rengöringsarbete.</p>	
<p>5.1 Golvvårdsmaskiner</p>	<p>Förklara för eleven att när det gäller val av städmaskiner inom sjukvården är bedömning av maskinernas funktion och övriga egenskaper av stor vikt.</p> <p>Att Sjukvårdens Materialprovninginstitut (SMP) sammanställer provningsutlåtande som underlättar ur inköps-, service- och underhållssynpunkt.</p> <p>Informera eleven om att man vid anskaffningen täcker behovet av reservmaskiner, samt har ett buffertlager av slitdetaljer och andra förbrukningsartiklar vilket är värdefullt - inte minst ur ekonomisk synpunkt.</p> <p>Att val av maskinell städutrustning också är beroende av lokalens utformning, möblering, golvbeläggning, typ av nedsmutsning, kommunikationsanordningar (trappor, hissar) samt värdmöjligheter när det gäller t ex kombinationsmaskiner.</p>
<p>5.2 Dammsugare Borstvalsdammsugare</p>	<p>Gå igenom olika dammsugartyper med varierande effekt och användningsområde. Påpeka att när dammsugare är försedd med renings- alt bakteriefilter bör detta kontrolleras och bytas vid behov eller efter angiven instruktion.</p> <p>Betona att dammsugare aldrig får användas inom lokal där patient vistas. Att torra metoder endast får användas i lokaler utan direkt anknytning till vården, och om bakteriefilter används, i lokaler med måttlig smittspridningsrisk.</p> <p>Att dammsugarpåsen kontrolleras efter användandet så att full påse försluts och kasseras samt ny påse sätts in.</p> <p>Påpeka att uppmärksamhet bör iakttas vid dammsugning så att inte inredningens skadas av dammsugaren eller dess munstycke.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
5.3 Skur- och polermaskin Våtsugare	Klargör att skur- och polermaskinen har omfattande användningsområden inom olika sjukvårdsinrättningar, men eftersom maskinen inte är konstruerad för att suga upp skurvatten, måste den kompletteras med våtsugaren.
5.4 Mattschamponeringsmaskin	<p>Eleven skall känna till att heltäckningsmattor har begränsat användningsområde inom sjukhus- så väl som långtids- och åldringsvården. Att de textila materialen här förekommer t ex i samlingslokaler, bibliotek, kontorsutrymmen (som önskas tysta) och personalmatsalar.</p> <p>Förklara att mattschamponering eller så kallad skumtvätt är lämplig på små ytor och att mattan med denna behandling endast blir snygg på ytan. För grundligare rengöring av stora ytor rekommenderas hetvattentvätt. Eftersom hetvattenaggregat är dyrbart i inköp brukar behandlingen överlåtas på entreprenör med specialutbildad personal. Är mattan tidigare skumtvättad måste vid hetvattentvätt ett skumbrytande medel tillsättas. Mattan blir dock med denna metod ren ända ner i varpen.</p>
5.5 Högtryckstvätt	<p>Informera eleven om att högtryckstvättmetoden ursprungligen kommer från Amerika, och att man här i Sverige först för cirka 10 år sedan började ta vara på trycktvättens möjligheter.</p> <p>Förklara att metoden i dag har många användningsområden och i synnerhet inom sjukvården - speciellt när det gäller rengöring av sängar, städvagnar, badanläggningar, kök samt i samband med avfallstransporter.</p>
5.6 Handredskap	<p>Det är angeläget att eleven får förståelse för att redskaps- såväl som metodsidan genom den snabba utvecklingen inom städarbetet kan vara mycket varierande inom sjukhus och vårdinstitutioner.</p> <p>Förklara att val av flergångs- eller engångsartiklar i städarbetet både är en hygienisk och en ekonomisk fråga vilka båda kan vara baserade på olika förutsättningar.</p> <p>Eleven bör känna till olika moppstativ och kunna montera och demontera såväl olika engångsmaterial som moppgarn av varierande kvalitet och storlek.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
5.7 Studiebesök	<p>Det är också av största vikt att eleven kan hantera de vanligast förekommande svabbstativ- en, där garnet med ett enkelt handgrepp skall kunna lösgöras för tvättning.</p> <p>I övrigt skall eleven bli väl förtrogen med handredskap som används i städarbete inom olika sjukvårdsinrättningar.</p> <p>Värdefullt komplement under utbildningen är studiebesök på några sjukhus eller vårdinsti- tutioner där eleven kan få se den maskinella och manuella städutrustningen samt följa om- händertagandet för rengöring av olika städ- material.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>6 Städteknik</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig ökad kunskap om manuella och maskinella städmetoder särskilt förekommande inom vårdsektorn. Få förståelse för vikten av planering, organisering, samarbetsfrågor och de speciellt höga krav som ställs på hygienkvalitén i städarbetet.</p>	
<p>6.1 Metodval Städvagnar</p>	<p>Klargör för eleven att man inom sjukhus och vårdsektorns städfunktioner strävar efter att reducera antalet bakterier på olika ytor. Att metodval är beroende av vilket material som skall rengöras och bedömning av risken för ökat antal bakterier i luften vid städningens utförande.</p> <p>Förklara att man för att kunna angripa det här problemet funnit det nödvändigt att indela t ex sjukhuslokaler i vanligtvis tre huvudgrupper där man försöker göra en skillnadsbedömning utifrån smittspridningsrisken. Att man med ledning av bedömningen fastställer metod och frekvens. Att städcentralen - dit städpersonalen efter avslutat arbete kör städvagnarna - tar hand om mopp- och svabbvagn för tvättning. Personalen vid centralen desinficerar vagnarna som därefter förs till rena sidan av centralen.</p> <p>Vagnarna lastas sedan med rena mopp- och svabbgarn och eventuell påfyllning av rengöringsmedel görs, varefter vagnarna är klara för avhämtning av städpersonalen.</p>
<p>6.2 Torra Fuktiga Våta metoder</p>	<p>Informera eleven om att torra metoder t ex torrsopning, torrmoppning och dammsugning endast kan tillämpas i lokaler utan direkt anknytning till vårderna såsom gångar och trafikleder inom ett sjukhus samt dess administrationslokaler m m.</p> <p>Förklara att fuktiga metoder används i lokaler med måttlig smittspridning t ex vådrum, undersöknings- och behandlings- samt sköljrum på mottagningar.</p> <p>Framhåll att det är lokalernas funktion och kravet på hygienmiljö som är avgörande om lokaler måste städas varje dag och om man skall välja fuktiga eller våta metoder. Att man därför i lokaler där infekterade och speciellt infektionskänsliga patienter vårdas t ex operationssalar, omlägningsrum, uppvakningsavdelning och isoleringsrum är synnerligen noga med städkvalitén och städfrekvensen.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>6.3</p> <p>Manuella metoder Golvrengöring Målade ytor Möbelvård Dammtorkning Fönstertvätt Armatur Sanitetsgods Städvagnslastning</p>	<p>Eleven bör göras väl förtrogen med tekniken i svirvelmetoden, vilken tillämpas vid både moppning och svabbning. Ge eleven tillfälle att öva metodiken så att tillräcklig säkerhet och snabbhet uppnås. Parallellt - fortsatt träningen i golvrengöring med levang och skurduk.</p> <p>Träna eleven i metodstudier och praktiska övningar när det gäller tvättning av målade ytor, möbelvård, dammning, fönstertvätt, rengöring av armatur, glasytor och sanitetsgods samt uppövning i färdigheten att lasta en städvagna för varierande städprogram inom t ex ett sjukhus, vilket är en speciell arbetsuppgift.</p>
<p>6.4</p> <p>Maskinella metoder Dammsugning Centraldammsugning Maskinskurning Våtsugning Polering Mattschamponering Hetvattentvättning Kombinationsmaskinrengöring Högtrycksrengöring</p>	<p>Eleven skall öka sina kunskaper när det gäller att montera, koppla och arbeta med städmaskiner förekommande inom vårdsektorn.</p> <p>Informera eleven om att centralsuganläggningar ofta förekommer inom sjukvården. Förklara principen för en sådan anläggning och att denna torrengöring är hygieniskt överlägsen varje annan form.</p> <p>Låt eleven ytterligare träna maskinskurning, våtsugning, polering och schamponering så att riktig säkerhet i rätt arbetsteknik uppnås med dessa maskiner. Betona kravet på noggrannhet med dammsugning före och efter behandlingen när det gäller mattschamponering - för att erhålla bästa resultat.</p> <p>Diskutera metodiken för hetvattentvätt av heltäckande mattor samt kunnig personal kontra resultat och kostnader.</p> <p>Redogör för hur kombinationsmaskinen fungerar och lämpliga användningsområden inom vårdsektorn.</p> <p>Förklara att när det gäller högtrycksrengöring måste objektet och dess omgivning tåla vatten. Att förfarandet är uppdelat på tre moment, påläggning av kemiskt medel, högtryckstvättning där kemikalier också är injicerade samt sköljning med rent vatten. Att metoden kan avkortas till två moment - påläggning av "kem" som efter viss verkningstid följs av sköljning med enbart rent vatten. Metodval blir beroende på art och mängd av smuts och föroreningar.</p> <p>Informera om att metoden har stort användningsområde inom sjukhus när det gäller rengöring av t ex sköljrum, sängar, städvagnar, storkök, ekonomilokaler, kulvertar och sopnedkast.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>6.5 Städplanering Organisering</p>	<p>Klargör att personal som skall sköta en högtrycksanläggning måste få särskild utbildning för att uppnå bästa arbetsresultat och för att noga kunna följa de skyddsanvisningar som är föreskrivna.</p> <p>Föreslås antingen förhyrning eller demonstration av de tre sistnämnda maskinerna någon gång under yrkesutbildningen.</p> <p>Förklara att hygieniker, hygienkommitté och arbetsledning på vårdavdelningar tillsammans med städledningen utformar städinstruktioner vilka organisatoriskt underställs den tekniska chefen.</p> <p>Att det härigenom finns fastställda städinstruktioner för lokalvårdare genom vilka städuppgifter, städfrekvens och metodval framgår.</p> <p>Det är av största vikt att lokalvårdaren tar del av och noga följer städinstruktioner för metoder och städintervaller.</p> <p>Informera eleven om att städledaren på ett sjukhus är den som självständigt leder städpersonalens arbete men också är ansvarig inför städinspektören vars arbetsområde kan omfatta flera sjukhus.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>7 Arbetsplatsens skyddsfrågor</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig ökad kunskap om vikten av att sköta sin hygien samt få förståelse för betydelsen av ett vårdat utseende i arbetet inom sjukvården. Att arbetsmiljön inom vårdsektorn påverkar trivsel-, resultat-, skydds- och samarbetsfrågor.</p>	
<p>7.1 Personlig hygien Hårvård Handhygien Vårdat yttre</p>	<p>Framhåll den dagliga hygienens betydelse för ett fräscht utseende. Betona att ett vårdat hår är av stor vikt i arbetet inom sjukvården. Långt hår sätts ihop i nacken eller skyddas med mössa.</p> <p>Informera om att noggrann handhygien anses viktigast av alla smittförebyggande åtgärder i synnerhet inom sjukvårdsarbete. Rekommendera handskar.</p> <p>Framhåll betydelsen av ett vårdat utseende i samband med arbetsuppgifterna och i de personliga kontakterna i arbetet.</p>
<p>7.2 Yrkeskläder Fotbeklädnad Arbetshandskar</p>	<p>Informera eleven om den speciella rockhygien i städarbetet inom vårdsektorn.</p> <p>Poängtera att skorna bör väljas med tanke på att kunna gå och stå i ett helt arbetspass utan onödiga besvär. Lämpligt anses rejäl promenadsko med stabil hålfot och för vissa arbeten trätöffel med helt ovanläder.</p> <p>Repetera arbetshandskarnas för- och nackdelar när det gäller olika material. Rekommendera användning av handskar i städarbetet inom sjukvården med tanke på smittspridningsrisken.</p>
<p>7.3 Arbetsställningar och lyftteknik</p>	<p>Träna ytterligare tekniken i arbetsställningar och arbetsrörelser med praktisk tillämpning i att gå, stå, sitta, bära och lyfta. Av stor vikt är inövandet av rätt lyftteknik med t ex en vattenhink.</p>
<p>7.4 Individens och arbetsmiljön Bra kontakt - överordnad - arbetskamrater</p>	<p>Diskutera hur lunchrum, omklädningsrum med toaletter och dusch påverkar trivseln i arbetet. Informera om att det bör finnas städtrum, där man förvarar städutrustning, som inte förs tillbaka till städcentralen samt pappershanddukar, toalettpapper och rengöringsmedel.</p> <p>Eleven bör få förståelse för vikten av ett bra samarbete med arbetskamrater och överordnad.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
7.5 Skyddsföreskrifter	<p>Förklara att risker för yrkesskador har ett direkt samband med det praktiska yrkesarbetet.</p> <p>När det gäller yrkesskador, betona för eleven vikten av att iaktta arbetstekniska grundregler t ex - arbeta rörligt och dynamiskt - inte större kraftinsats än som krävs för arbetet - tungt arbete fördelas över så många leder och muskler som möjligt - ta en rast innan övertrötthet uppstår.</p> <p>Gå igenom säkerhetsföreskrifter gällande elektriska städmaskiner. Påpeka därvid att maskiner som är godkända skall vara S-märkta och att det för maskiner som arbetar med vatten eller i våta lokaler krävs jordad anslutning.</p> <p>Klargör att städmaskinernas ljudeffekt bör vara maximerad till 80 dB (A) och att maskinernas bullernivå som regel ligger på cirka 75 dB (A).</p> <p>Betona för eleven skyldigheten för anställd inom vårdsektorn att iaktta bestämmelser och föreskrifter gällande t ex arbetstekniskt smittförebyggande moment i olika arbetslokaler, tvätt- och omklädningsrum samt övriga allmänna utrymmen.</p> <p>Orientera eleven genom t ex studiebesök, om vilka skyddsanordningarna inom ett sjukhus kan vara och hur de fungerar.</p> <p>Klargör skyddsombudets ansvar och skyldigheter när det gäller anställda i lokalvårdsyrket inom t ex sjukvården.</p>

GREN FÖR LOKALVÅRDARE INOM ALLMÄNNA SEKTORN ÅRSKURS 2 - 4

ANVISNINGAR OCH KOMMENTARER

HUVUDMOMENT

1. Städbehovet
2. Kemiska hjälpmedel
3. Materialvård
4. Materialkunskap
5. Maskiner och redskap
6. Städteknik
7. Arbetsplatsens skyddsfrågor

ALLMÄNNA SYNPKUNKTER

Omfattning

Huvudmomenten ger översikt och orientering beträffande ämnets totala omfattning. I delmomenten utvecklas ämnesinnehållet mera i detalj. Undervisningen i de olika delmomenten inom ämnet bör så långt möjligt genomföras enligt anvisningar, syfte, innehåll och kommentarer.

Undervisningen i fackteori och arbetsteknik skall i möjligaste mån samordnas och bedrivs så, att det teoretiska stoffet på bästa möjliga sätt ger stöd åt de praktiska avsnitten. Vissa teoretiska avsnitt bör genomgå i direkt anknytning till arbetstekniken.

Omfattningen av undervisningen i fackteori bör motsvara i medeltal 5 undervisningstimmar per vecka.

Övningsobjekt

På samma sätt som under årskurs 1 skall eleverna successivt bygga upp sina kunskaper inom ramen för ämnet och delmomenten med hjälp av lämpliga övningsobjekt. Tillämpningsövningar må dock utbytas mot ur utbildningssynpunkt lämpliga övningsobjekt inom den allmänna lokalvården.

Den arbetsordning som betingas av arbetsuppgifternas fullföljande i varje enskilt fall skall givetvis följas. Detta kräver i sin tur en noggrann uppföljning för varje elev.

Allmänna synpunkter enligt gemensam grundutbildning (åk 1) gäller även åk 2-4 i tillämpliga delar.

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>1 Städbehovet</p> <p>Eleven bör informeras om att utformningen av olika arbetsplatser påverkar typen av arbete som skall utföras.</p>	
<p>1.1 Behovet av städning</p>	<p>Betona för eleven betydelsen av att en viss hygiennivå hålls för att ge trivsel på arbetsplatsen och för att öka säkerheten för dem som arbetar där.</p> <p>Diskutera med eleverna behovet av städning och vilket hygienkrav man har i olika arbetsmiljöer. Studera och jämför t.ex. skola - personal - matsal - daghem - verkstad.</p>
<p>1.2 Åtgärder</p>	<p>Påpeka att på arbetsplatser där maskiner används t ex kontorsmaskiner och datamaskiner kan kravet på dammfrihet vara större.</p> <p>Informera eleven om att utformningen av entrén till arbetsplatsen påverkar städkostnaden och städresultatet.</p> <p>Betona att en väl utformad entré med lämpliga anordningar för avtorkning både utanför och innanför entrén hindrar smuts att komma in i byggnaden.</p> <p>Diskutera andra detaljer i en byggnads utformning som kan påverka städbehovet, samt att utformningen av den fasta inredningen och lösa möblers placering i rummet också har betydelse.</p>
<p>1.3 Städfrekvensen</p>	<p>Diskutera med eleverna hur städfrekvensen påverkas av graden av nedsmutsning.</p> <p>Vid viss väderlek då stark nedsmutsning inte kan hindras, krävs ofta extra städning s.k. behovstädning. Informera eleven om att planeringen av dessa åtgärder sköts av arbetsledaren. Att spolanordningar med lämpligt placerade avloppsbrunnar kan minska städfrekvensen och bör anordnas där så kan ske.</p> <p>Förklara för eleven att det finns ett samband mellan rumsstorlek och tid/m² för städning av golv, detta samband gäller alla städmetoder, medan möbeltätheten har större inverkan på den snabbaste rengöringsmetoden fuktmoppning än övriga metoder, städningen ökas alltså mer i rum med hårda golv och onödiga stolar än i rum där man måste dammsuga.</p> <p>Val av material på väggar och golv kan påverka städfrekvensen. Sålunda kan val av ljusa eller mörka färger kräva en ökad ofta återkommande städning, särskilt svåra färger är vitt, svart, gult och blått.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
1.4 Frekvensen för storstädning	<p>Informera eleven om att planering av storstädning är beroende av graden av nedsmutsning, vilken hygiennivå som önskas samt vilken kostnad för städningen ett företag kan disponera. Kostnaden för storstädning har ofta mindre inverkan på den totala kostnaden för städningen än den ofta återkommande rengöringen.</p> <p>Reparationer och underhåll av olika ytor med jämna mellanrum minskar städfrekvensen och kostnaden på lång sikt.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>2 Kemiska hjälpmedel</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig ökad kunskap om den serie rengöringsmedel eller det "basprogram" som man vanligtvis arbetar med inom kontor, skolor och industrier samt övriga kemiska hjälpmedel som används inom yrket.</p>	
<p>2.1 Neutrala rengöringsmedel, pH 6 - 8.</p>	<p>Klargör för eleven att med neutral åsyftas egentligen bara pH-värdet 7 men att gränsvärdena 6 - 8 är valda därför att vissa material skadas av de flesta rengöringsmedel med annat pH-värde. Att det strängt taget inte finns några ofarliga kemikalier. Uttorkning av huden och allergier är yrkesmedicinska risker som inte pH-värdet ger mått på.</p> <p>Eleven skall lära sig att "skummet" eller pH-värdet inte är ett mått på rengöringsmedlets rengörande förmåga. Ett bra rengöringsmedel bör inte skumma eller skumma så lite som möjligt. Framhåll att ur miljösynpunkt hör neutrala rengöringsmedel till de mindre farliga och att de till stor del är uppbyggda av tensider. Förklara att man skiljer mellan mjuka (= biologiskt nedbrytbara) och hårda (= biologiskt ej nedbrytbara) tensider. De mjuka tensiderna brukar betecknas som "miljövänliga" vilket kan kallas vilseledande eftersom all syre som finns i 200 l. friskt sjövattnen krävs för nedbrytning av ett enda gram tensid. Betona för eleven vikten av att inte använda "starkare" eller mera rengöringsmedel, än vad som är nödvändigt.</p>
<p>2.2 Alkaliska rengöringsmedel pH 8 - 14</p>	<p>Redogör för eleven varför alkaliska produkter är mycket effektivare än neutrala då det gäller att avlägsna fetter. Framhåll därvid förtvålningseffekten, liksom alkaliernas etsverkan och att pH-värdet påverkas av temperaturen vilken optimalt kan vara 80 - 130° C och då bidrar till att lösa/smälta fetter.</p> <p>Låt eleven träna sitt omdöme när det gäller svaga, medelstarka och starkt alkaliska produkters pH-värden samt lämpliga material för respektive alkali. Påpeka att när det gäller starkt alkaliska medel måste materialet vara alkaliresistent.</p> <p>Betona att hudkontakt med medel som har högre pH-värde än 8 bör undvikas genom användning av skyddshandskar och vid arbete med starkt alkaliska medel skall också skyddsglasögon användas.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>2.3 Sura rengöringsmedel pH 6 - 0</p>	<p>Vid sprutrensning med starkt alkaliska medel inom t ex industrin bör man ha skyddsvisor och hel skyddsklädsel samt vid högtrycksrensning eller ångtvätt även andningsskydd.</p> <p>Informera eleven om att de sura rengöringsmedlen vanligen används endast vid grovrensning, då utfällningar skall avlägsnas samt i produktionsrensning.</p> <p>Förklara att om den lokala vattenhårdheten är hög kan det vara motiverat att använda svagt sura rengöringsmedel även i rutinrensningen men då omväxlande med alkaliska rengöringsmedel. Betona att rengöring med starkt sura medel bör följas av sköljning med rent vatten, därefter alkalisk rengöring och slutsköljning.</p>
<p>2.4 Underhållsmedel</p>	<p>Tag upp till diskussion betydelsen av ett underhållsmedels förebyggande och fördröjande av förnyad nedsmutsning samt underlättande verkan vid nästkommande rengöring. Framhåll att underhållsmedel med beståndsdelarna vax eller silikon har en vattenavvisande effekt. Repetera de olika påbättringsmetoderna.</p>
<p>2.5 Doseringsföreskrifter</p>	<p>Informera eleven om att en flytande kemikalie bör vara lättflytande, vilket underlättar doseringen. Att pulvervaror inte bör damma vid hanteringen - kornig konsistens anses tillförlitligast. Inskärp hos eleven vikten av att följa doseringsföreskrifterna genom täta träningsmoment.</p>
<p>2.6 Lagerhållning</p>	<p>Orientera eleven om lagerhållningens problem när det gäller kemisk-tekniska medel. T.ex. kan pulvervaror klumpa ihop sig till en hård "sten" eller flyta ut till en "deg" genom för fuktig atmosfär, därför är det viktigt att luftfuktigheten inte avviker för mycket från det normala.</p> <p>Förklara att om lagerutrymmet har extremt hög temperatur, kan flytande varor skikta sig, börja jäsas, bli illaluktande, missfärgas, tjockna osv.</p> <p>Betona att det därför är av stor vikt att både producent och konsument som lagringsnormer accepterar en temperatur mellan + 5 och + 30° C.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
2.7 Produktpriset	<p>Förklara för eleven att ett rengöringsmedel som är billigt kan vara mycket dyrt i användning beroende på låg koncentration och med stor åtgång som följd. Att man inte heller kan säga att ett dyrt rengöringsmedel inte har negativa egenskaper sålänge deklARATIONEN av medlen inte är standardiserad. Att det därför är viktigt att man vid upphandling av rengöringsmedel har klart för sig vilka krav som skall ställas på medlen.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>3 Materielvård</p> <p>Eleven bör ha kännedom om vilka materiel och redskap som används vid städning inom olika lokaltyper, kontor, skolor, varuhus samt industri.</p> <p>3.1. Skötsel av städmateriel</p> <p>3.1.1. Dukar Garner Engångsmaterial</p> <p>3.1.2 Handredskap</p> <p>3.2 Skötsel av maskinell utrustning</p>	<p>Diskutera var inom olika arbetsområden dukar, garner och engångsmaterial kan tänkas användas. Betona vikten av att materialet görs rent noga efter varje användning. Skillnader i hantering av syntetiskt material och bomull diskuteras.</p> <p>Möjligheterna att organisera tvättarbetet kan variera på de olika arbetsplatserna och påverkar val av städmateriel.</p> <p>Önskvärt är rengöringsrum för maskintvätt av garn samt torkanordningar. Diskutera andra organisationer.</p> <p>Repetera de olika typer av material som finns i handredskapen.</p> <p>Att materialen bör vara hållbara, lätta att göra rena och redskapen utformade så att arbetet underlättas.</p> <p>Diskutera borstmaterialen ur hygienisk synpunkt vid torrengöring, samt svårigheten att göra rent och torka materialet.</p> <p>Betona vikten av en hygienisk arbetsordning vid städning av hygienutrymmen samt möjligheten att skydda sig själv.</p> <p>Städvagnar lämpligt utformade så att de passar olika arbetsområden. Diskutera med eleven åtgärder som kan göras bättre.</p> <p>Daglig rengöring och storrengöring repeteras. Förklara vikten av att redskapen fungerar och är lätt åtkomliga.</p> <p>Eleven bör repetera skötsel av maskinell utrustning.</p> <p>Diskutera hur städmaskiner skall kunna användas inom de olika lokalernas städrområden.</p> <p>Inom skola, kontor, varuhus och industri finns varierande behov av maskiner.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
3.3 Skötsel av städrum	<p>Inom större städområden erfordras centralför- råd. Detta inreds för förvaring av städmateri- el och kemisk-tekniska medel.</p> <p>Städmaskinrum krävs på en del städområden. Storleken på detta rum är beroende av vilka golvvårdsmetoder och typ av städuppläggning som tillämpas.</p> <p>Städrum anordnas i städområdets närhet för att minska gångavståndet.</p> <p>Diskutera rengöring av dessa utrymmen.</p>
3.4 Sopor och avfall	<p>Informera om sophantering och hur den varie- rar inom olika städområden samt om hydrauliska pressar för omhändertagande av sopor.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>4 Materialkunskap</p> <p>Eleven bör öka sin kunskap om de material som kan förekomma inom kontor, skolor, varuhus samt industri.</p> <p>Eleven bör känna till hur materialen underhålls och hur skada skall undvikas.</p>	
<p>4.1 Golvbeläggningar</p>	<p>Eleven bör repetera grundkursens materiallära.</p> <p>Diskutera inom vilka typer av städområden olika golvmaterial lämpar sig bäst.</p> <p>Informera eleven om att ett golv bör klara slitage, ej ha för stor underhållskostnad, vara lätt att göra rent och ge största möjliga säkerhet mot halka.</p> <p>Diskutera golvmaterialets kostnader för underhåll och reparation samt livslängd, att livslängden beror på mekaniska och kemiska förhållanden. Klargör för eleven att kraven är olika inom kontor och skola med normal nedsmutsning och arbetslokaler med nedsmutsande maskiner och med pågående arbete t.ex. skiftarbete.</p>
<p>4.1.1 Textila golvmaterial för heltäckning</p>	<p>Repetera med eleven olika textila golvmaterial och i vilka utrymmen de kan förekomma.</p> <p>Påpeka att rationell städning inte går att utföra om textila mattor läggs in i enstaka utrymmen.</p> <p>Diskutera deras begränsning i användningen, att materialen vanligtvis inte lämpar sig där fukt kan tänkas uppstå eller inom sådan industri där nedsmutsningen är stor.</p> <p>Textila golv kan vara lämpliga där uppvirvlande damm inte önskas, t ex dataanläggningar.</p> <p>Val av färg på mattmaterialet, mönster och luggtyp påverkar städfrekvensen.</p> <p>Rengöringskostnaden är 85 - 90 % av mattans totala kostnad, betona därför vikten av att åtgärder göres för att hindra indragning av sand och fukt.</p> <p>Möbelbenen bör skyddas så att onödiga tryckmärken inte uppstår.</p> <p>Diskutera med eleverna borttagning av enklare fläckar utan att materialet skadas antingen genom kemiska och mekaniska medel eller genom utbyte av material genom utstansning av fläcken.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>4.1.2 Halvhårda golvmaterial</p> <ul style="list-style-type: none"> Trä Golvplast Linoleum Kork Gummi 	<p>Repetera metoder för dagligt underhåll samt betona nödvändigheten av att rengöring med maskinell metod göres med jämna mellanrum av speciellt utbildad personal.</p> <p>Diskutera med eleven inom vilka arbetslokaler de olika golvmaterialen är lämpliga att användas.</p> <p>Inom offentlig miljö förekommer trä som golvmaterial, typ parkett, ofta i representationslokaler. Kubbgolvsom ger en slitstark yta används i industrilokaler.</p> <p>Golvplast och linoleum lämpar sig där slitaget och kommunikationerna är normala och nedsmutsningen ej alltför stor.</p> <p>Inom industrin kan avnötningen variera betydligt.</p> <p>Gummigolv tål ej fettlösningsmedel och ger dålig halksäkerhet.</p> <p>Eleven bör känna till att golvmaterialen har olika motståndskraft mot vatten, rengöringsmedel, fettvaxer och fettlösningsmedel, och detta påverkar valet av rengöringsmetod och redskap.</p>
<p>4.1.3 Hårda golvmaterial</p> <ul style="list-style-type: none"> Keramik Natursten Betong Cementmosaik 	<p>Diskutera med eleven olika typer av golvmaterial.</p> <p>Att hårda golvmaterial lämpar sig för fuktiga och våta utrymmen.</p> <p>Inom industrilokaler krävs för borttagning av kalk- och fettavlagringar starka, sura och alkaliska rengöringsmedel.</p> <p>Betona vikten av noggrann eftersköljning samt att följa givna instruktioner.</p> <p>Hårt golvmaterial placeras ofta i entréer på skolor och varuhus.</p> <p>Där bör lämpliga åtgärder diskuteras för att minska städfrekvensen.</p> <p>Metoder och redskap för daglig städning, behovstädning samt storrengöring diskuteras.</p>
<p>4.2 Väggbeklädnader</p>	<p>Repetera de vanligaste materialen för väggar och i vilka olika sammanhang de lämpar sig bäst.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
4.2.1 Målade ytor	<p>Informera eleven om hur målning lämpar sig som behandling av väggmaterial. Där kravet på rengörbarhet är stort måste ytan tåla vatten och rengöringsmedel.</p> <p>Kakel tål vanliga rengöringsmetoder.</p> <p>Betona att val av städmetod är viktig då felaktig arbetsordning kan förstöra väggmaterialet.</p>
4.2.2 Tapeter	<p>Informera om olika typer av tapeter.</p> <p>Att alla tapeter har sina begränsningar ur rengöringssynpunkt och bör väljas med omsorg.</p> <p>Där nedsmutsning inte kan undvikas bör tapeten skyddas.</p> <p>Diskutera eventuell fläckurtagning på tapet utan att materialet skadas.</p>
4.3 Sanitetsgods	<p>Repetera de olika materialen i den fasta inredningen som kan förekomma; i toaletter, badrum och omklädningsrum.</p> <p>Betona vikten av rätt material och utformning av detaljer, så att det är möjligt att göra rent tillfredsställande.</p> <p>Eleven bör få noggranna instruktioner om hur ofta städning bör utföras.</p> <p>Att kunna använda rätt redskap och rengöringsmedel samt veta i vilken ordningsföljd hygienutrymmen städas och kunna skydda sig själv genom handtvätt och handskar.</p>
4.4 Textila material Gardiner Möbelklädslar Mattor	<p>Eleven bör få ökad kännedom om olika textila material.</p> <p>Diskutera vilka material som lämpar sig inom de olika typer av städområden som finns i skolor, kontor, varuhus och industri.</p> <p>Informera eleven om det textila materialets möjligheter att göra miljön trivsam.</p> <p>Att välja material som tål slitage och kan behålla sitt utseende utan alltför mycket underhåll.</p> <p>Diskutera uttagning av fläckar på möbelklädslar och mattor, vikten av att först göra ett blindprov.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>4.5</p> <p>Möbler Trä Plast Metall</p>	<p>Diskutera dagligt underhåll och hur materialen lämpligast göres rena vid storrengöringar.</p> <p>Bedöma när materialen behöver skötas av specialutbildad personal.</p> <p>Repetera olika material för möbler, val av möbler för olika lokaltyper.</p> <p>Diskutera något möbelns utformning, vad som menas med sittkomfort och hållbarhet.</p> <p>Möbelns möjligheter att göra miljön trivsamt.</p>
<p>4.6</p> <p>Armatyr Glas</p>	<p>Diskutera med eleven de typer av armatur som kan förekomma.</p> <p>För hygieniska utrymmen krävs armatur som kan rengöras med våtmetod.</p> <p>Betona riskerna med elektriska detaljer ur rengöringssynpunkt.</p> <p>Övrig armatur kan vara oerhört varierad ifråga om rengörbarhet. Där bör instruktioner ges på arbetsplatsen.</p> <p>Rengöring av glasytor, speglar och dörrar.</p> <p>Diskutera metoder och redskap.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>5 Maskiner och redskap</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig kunskap om städmaskiner och redskap förekommande inom skolor, kontor och industri.</p>	
<p>5.1 Dammsugare</p>	<p>Förklara för eleven att när det gäller torra rengöringsmetoder inom skolor, kontor och varuhus används vanligen någon av de lättare damm- eller borstvalsdammsugartyperna men att det däremot inom industrin fordras kraftigare modeller med varierande sugkapacitet.</p> <p>Eleven skall också känna till att hand- och motordriven borstsoptmaskin är en alternativ torrensöringsmetod men som på torrt underlag inte är helt dammfri.</p>
<p>5.2 Skurmaskiner</p>	<p>Framhåll att en skurmaskin kompletterad med våtsugare är en effektiv och arbetsbesparande metod vid t.ex. storrensöring i skollokaler men att man vid daglig underhållsrensöring av stora ytor i t.ex. varuhus, industri- och lagerlokaler föredrar någon typ av kombinationsmaskin, även kallad automatskurmaskin vilken både skurar och vattensuger.</p> <p>Informera eleven om att det finns speciella maskiner för tak- och väggtvätt som underlättar vid storrensöring, samt fler-rondellmaskiner för golvvård där borstrondellerna anses hålla längre och göra ett bättre resultat än en-rondellskurmaskiner.</p>
<p>5.3 Poleringsmaskiner</p>	<p>Förklara för eleven att polering kan utföras med skurmaskin. Att man med polering avser att uppnå en glansig yta efter vax eller polishpåläggning vilket bäst åstadkommes med vit nylon-rondell eller en mjuk tät borste.</p>
<p>5.4 Mattschamponeringsmaskiner Hetvattentvätt</p>	<p>Eleven bör känna till att det finns schamponeringsmaskiner med stor tankvolym som är speciellt avsedda för uppfräschning av textilmattor i t.ex. kontorslandskap, korridorer och entréer.</p> <p>Framhåll att vid grundligare rengöring av stora ytor fordras hetvattentvätt. Att hetvattenaggregatet kan matas med kallvatten som på elektrisk eller olje/gas väg uppvärms till erforderlig temperatur - vilken varierar beroende på mattkvalitet.</p>
<p>5.5 Högtryckstvätt</p>	<p>Informera eleven om att olika sprutrensöringsmetoder förekommer mycket inom industrin och att de indelas i spolning, trycktvätt, hydrotvätt</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>5.6 Handredskap</p>	<p>och ångtvätt. Att metoderna innebär att vätska sprutas med olika tryck och temperatur på de objekt som skall rengöras.</p> <p>Förklara att tekniken är etablerad och uppskattad inom mejerier, storkök, charkuterier, konserveringsfabriker, badinrättningar och att den håller på att vinna terräng inom vårdsektorn. Att tekniken även ger möjlighet att få bukt med bl.a. gjuteridammet. Påpeka att för att kunna sköta någon av sprutreningsutrustningarna på ett effektivt sätt krävs speciell utbildning.</p> <p>Eleven skall känna till vilka tillbehör som ingår i standardutrustningen av en städvagn. Att det även finns specialstädvagn som är konstruerad för all slags städning och med plats för svabbutrustning och dammsugare.</p> <p>Förklara att en svabbutrustning - rullhink med urpressningsanordning - är varierande i modell och urpressningskapacitet och att pressmomentet utförs alternativt med hand eller fot.</p> <p>Eleven bör känna till olika moppstativ bl a det vikbara som möjliggör smidig påsättning och avtagning av moppgarnet. Det är också viktigt att eleven känner till de vanligaste svabbhållarna.</p> <p>Informera eleven om att det för polishpåläggning finns speciella handredskap. Att det för manuell rengöring av t.ex. golv och väggar finns ett skurblock vid vilket man kan fästa olika grovlekar av nylondukar varierande efter material och nedsmutsningsgrad.</p> <p>Eleven skall känna till de vanligaste material och handredskap som används vid daglig underhållsrengöring så väl som vid storstädning inom den allmänna lokalvårdssektorn.</p> <p>Diskutera i vilka städsammanhang man kan ha nytta av pallar eller stegar - vilka modeller som förekommer och olika användningsområden.</p>
<p>5.7 Studiebesök</p>	<p>Värdefullt komplement under utbildningen är studiebesök på någon industri eller något kontor där eleven får ta del av hur städningen utförs och vilka hjälpmedel man använder sig av.</p>

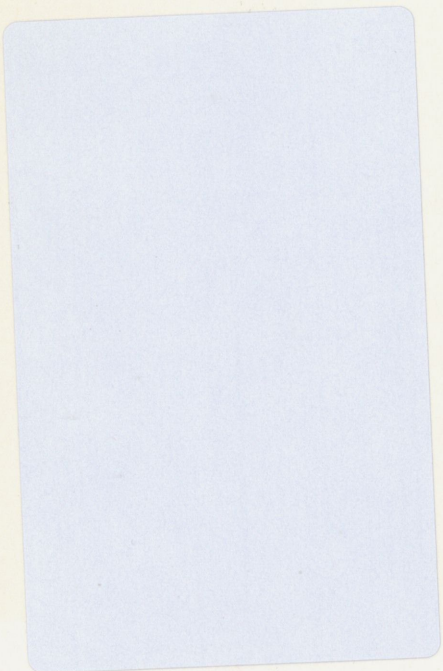
Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>6 Städteknik</p> <p>Eleven bör få ökad kunskap om manuella och maskinella metoder. Förstå vikten av att planera och organisera städarbetet, förstå betydelsen av samarbete på arbetsplatsen.</p>	
<p>6.1 Metodval</p>	<p>Diskutera med eleven att val av metod beror på utformningen av städområdet och vad som anses vara tillfredsställande städning.</p> <p>Att kontor kan utformas som kontorslandskap eller mindre enheter, cellkontor. Diskutera hur detta påverkar planeringen av städarbetet.</p> <p>Att nedsmutsningen varierar kraftigt efter årstid och lokaltyp samt eventuell markkontakt och att detta påverkar val av städmetod.</p>
<p>6.1.1 Manuella metoder</p> <ul style="list-style-type: none"> Golvrengöring Målade ytor Möbelvård Dammtorkning Fönstertvätt Armatyr Sanitetsgods Städvagnslastning 	<p>Träna torra, fuktiga, våta metoder för golvrengöring. Öva metodiken så att en god färdighet uppnås.</p> <p>Gör jämförande försök med olika arbetsredskap t.ex. skurduk, levang - moppning - svabbning, diskutera hygien och tid.</p> <p>Informera eleven om att torra metoder används enbart där materialet inte tål vatten, att fuktiga och våta metoder är hygieniskt överlägsna.</p> <p>Träna eleven i metodstudier och öva praktiskt tvätt av målade ytor, möbelvård, dammning, fönstertvätt, rengöring av armatur och sanitetsgods.</p> <p>Eleven bör ges god träning i att planera, lasta och använda en städvagn, samt att kunna ta hand om städmaterialet när arbetet är färdigt</p>
<p>6.1.2 Maskinella metoder</p> <ul style="list-style-type: none"> Dammsugning Centralsdammsugning Maskinskurning Våtsugning Polering Mattschamponering Hetvattentvätt Kombinationsmaskinrengöring Högtrycksrengöring 	<p>Eleven bör träna i att använda de olika maskintyper som förekommer inom olika städområden. Viktiga moment som montering, arbetsmetod, isärtagning samt rengöring bör eleven ges en god färdighet i.</p> <p>Eleven bör öva torr- och våtrengöring, polering av golv samt schamponering av matta så att god färdighet och rätt arbetsteknik uppnås med dessa maskiner.</p> <p>Möjlighet att öva med kombinationsmaskin bör ges då dessa maskiner förekommer på större arbetsplatser.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p data-bbox="174 759 228 794">6.2</p> <p data-bbox="335 759 542 828">Städplanering Organisering</p>	<p data-bbox="788 247 1499 346">Informera om mattrengöring med hetvatten, att denna metod kräver speciella maskiner och för detta utbildad personal.</p> <p data-bbox="788 381 1499 443">För information om högtryckstvätt göres lämpligast ett studiebesök.</p> <p data-bbox="788 477 1499 576">Metoden kan användas i lokaler som tål vatten och kan kompletteras med kemikalier. Typ av nedsmutsning och lokal avgör metoden.</p> <p data-bbox="788 610 1530 672">För personal som sköter dessa rengöringar krävs specialutbildning.</p> <p data-bbox="788 707 1415 737">Betona riskerna med elektriska detaljer.</p> <p data-bbox="788 771 1530 856">Informera eleven om att städledaren fördelar arbetsuppgifterna till sin personal efter fastställda instruktioner.</p> <p data-bbox="788 890 1483 952">Städledaren ansvarar för att städningen blir utförd efter önskade krav.</p> <p data-bbox="788 987 1514 1086">Lokalvårdaren bör ta del av städinstruktionerna och följa dessa så att rätt metoder används och städningen får åsyftat resultat.</p> <p data-bbox="788 1120 1499 1182">Inom en del städområden tillämpas dagstädning inom andra kvälls Städning.</p> <p data-bbox="788 1216 1514 1338">Diskutera med eleven på vilka arbetsplatser de olika organisationerna lämpar sig samt för- och nackdelar för lokalvårdaren och för personalen på arbetsplatsen.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>7 Arbetsplatsens skyddsfrågor</p> <p>Eleven skall genom sina studier skaffa sig ökad kunskap om nödvändigheten av att sköta sin hygien samt förstå värdet av ett vårdat utseende i arbetet.</p> <p>Att arbetsmiljöföreskrifter utfärdade av arbetarskyddsstyrelsen måste efterföljas av såväl företagare som anställd.</p>	
<p>7.1 Personlig hygien Vårdat yttre</p>	<p>Betona ytterligare hur nödvändigt det är att sköta sin dagliga kroppshygien - ha en lätt-skött frisyr - vara noggrann med handhygien, vilket tillsammans bidrar till ett vårdat utseende, som underlättar umgänget i de personliga arbetskontakterna.</p>
<p>7.2 Yrkeskläder Fotbeklädnad Arbetshandskar</p>	<p>Klargör för eleven att innan arbetet påbörjas bör de egna gångkläderna bytas ut mot en rock eller klänning av lättskött material.</p> <p>Poängtera vikten av bekväma skor för att kunna gå och stå ett helt arbetspass.</p> <p>Diskutera arbetshandskarnas för- och nackdelar när det gäller olika material samt belys riskerna för oskyddade händer vid daglig beröring med varmt vatten och kemiska preparat.</p>
<p>7.3 Arbetsställningar och lyftteknik</p>	<p>Låt eleven ytterligare träna tekniken i arbetsställningar och arbetsrörelser genom att arbeta rörligt och dynamiskt samt fördela tungt arbete över så många leder och muskler som möjligt.</p> <p>Lär eleven att inte sätta in större kraft än som krävs för arbetet samt ta en rast innan övertrötthet uppstår.</p> <p>Träna inövandet av rätt lyftteknik med rak rygg och en aning böjda knän.</p>
<p>7.4 Pallar och stegar</p>	<p>Förklara att pallar och stegar ofta kommer till användning inom lokalvårdsarbetet särskilt vid rengöring av väggar, takarmatur och andra högt sittande detaljer.</p> <p>Att pallar huvudsakligen används inomhus vid manuell rengöring och har bra stabilitet samt är lätthanterliga. Orientera eleven om trappstegar för varierande höjdarbete. Påpeka att de som är över 2 m i regel är instabila och att det därför är nödvändigt att minst två personer arbetar i lag.</p>

Syfte och innehåll	Kommentarer
<p>7.5 Arbetsmiljön</p>	<p>Gör eleven uppmärksam på att miljöföreskrifterna kommer att bli skärpta för både arbetsgivare och anställd när den nya arbetsmiljölagen träder i kraft.</p> <p>Understryk att kraven på arbetsmiljön därmed skall förverkligas i takt med samhällsutvecklingen så att arbetsmiljön blir tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur. Betona att arbetsförhållandena skall anpassas till människans förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende.</p>
<p>7.6 Skyddsföreskrifter</p>	<p>Förklara att lagen bl.a. kommer att innebära att samtliga anställda skall få rätt att avbryta farliga arbeten, vilket sedan 1973 endast skyddsombudet har haft rätt till. Vid omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa får den anställda rätt att inställa arbetet för att rådgöra med arbetsledare eller skyddsombud. Den anställda riskerar inget skadestånd för en sådan åtgärd.</p> <p>Att miljöföreskrifterna måste efterföljas av företagare och att alla anställda blir skyldiga att använda den skyddsutrustning som föreskrivs. Den som vägrar riskerar att bli avskedad.</p> <p>Att gränsvärden för t.ex. luftföroreningar, kemiska ämnen, temperatur, buller, vibrationer o.s.v. skall fastställas.</p> <p>Framhåll att personalutrymmenas standard skall förbättras och bl.a. innehålla utrustning för att ge första hjälpen vid olycksfall.</p>

Eab

Ex. nr: 2

SKOLÖVERSTYRELSEN
Läroplan för särskolan

Suppl. Yrkessärskolan

Lokalvårdsteknisk linje

Bij 2322

Läroplan för särskolan

Lsä73

Yrkessärskolan Fyraårig Lokalvårdsteknisk linje

Lsä 73:I Allmän del

Lsä 73:II Supplement

Elevens personlighetsstruktur

Förskola

Grundsärskola

Träningskola/Särskild undervisning

Yrkesträning

Särskolans yrkesskola:

Yrkessärskolan – Fyraårig yrkesutbildning. Läroämnen

Yrkessärskolan – Fyraårig Distributions och kontorslinje

Yrkessärskolan – Fyraårig Distributions- och kontorslinje.
Gren för lagerutbildning

Yrkessärskolan – Fyraårig Grafisk linje

Yrkessärskolan – Fyraårig Konsumtionslinje

Yrkessärskolan – Fyraårig Lokalvårdsteknisk linje

Yrkessärskolan – Fyraårig Träteknisk linje

Yrkessärskolan – Fyraårig Verkstadsteknisk linje